RÁKOSMENTI HÉTSZÍNVIRÁG ÓVODA

1174 Budapest, Kép u. 21.

KÉPESSÉGFEJLESZTŐ ÉS ÉRTÉKKÖZVETÍTŐ PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készült a Nevelőtestület bevonásával: 2026.

Páll Mónika
igazgató

Tartalomjegyzék

1. Bevezető 4
1.1. Általános rendelkezések 5
1.2. Az óvoda adatai 5

2. Helyzetelemzés 6
2.1. Helyzetkép 6
2.2. Gyermekkép 8
2.3. Óvodakép 8
2.4. Pedagóguskép 9

3. Nevelésfilozófiánk 10
3.1. Nevelésfilozófiai alapelveink 10
3.2. Nevelésünk célja 10
3.3. Alapelveinkből és nevelési céljainkból eredő feladataink 11

4. Erőforrások 12
4.1. Személyi feltételek 12
4.2. Tárgyi feltételek 14
4.2.1. Épület 14
4.2.2. Udvar 15

5. Az óvodai élet megszervezése 16
5.1. Óvodai élet 16
5.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése 19

6. Az óvodai nevelés feladata 30
6.1. Az egészséges életmód alakítása 30
6.2. Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés 37
6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása 43
6.3.1. Anyanyelvi nevelés és a kommunikáció 43
6.3.2. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása 46

7. Az óvodai élet tevékenységi formái, és az óvodapedagógus feladatai 48
7.1. Játék 48
7.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 54
7.2.1. Mozgás – mozgásfejlesztés 57
7.2.2. Verselés, mesélés 62
7.2.3. Ének - zene, énekes játék, gyermektánc 66
7.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 71
7.2.5. A külső világ tevékeny megismerése 75
7.3. Munka jellegű tevékenységek 80

8. Pedagógiai adatkezelés 84

9. Gyermekvédelmi feladatok óvodánkban 86

10. Az óvoda kapcsolatrendszere 89

11. Ünnepeink, hagyományaink, egyéb rendezvényeink 92

Felhasznált szakirodalom 93

Melléklet 94
Eszköz és felszerelésjegyzék

Érvényességi rendelkezések 97

1. Bevezető

A Rákosmenti Hétszínvirág Óvoda Képességfejlesztő és Értékközvetítő Pedagógiai Programját az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el. A nevelőtestület elfogadása és szülői szervezet véleményezését követően a Képességfejlesztő és Értékközvetítő Pedagógiai Programot az igazgató hagyja jóvá.
A program időbeli hatálya a jóváhagyását követő napon lép hatályba és határozatlan időre szól.
A KÉP – Program egységes szerkezetben készült, óvodánk SZMSZ-évelés Házirendjével koherens.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának, módosításának indokai:

- Törvényi változás
  2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról (Púétv.)
- Alapító okirat módosulása
  2023. december 21-én kelt, OM 034634 - AO 2023/1 okiratszámon elfogadott Alapító okirat

Törvényi háttér

A Pedagógiai Programunk módosítását az alábbi törvények, rendeletek, dokumentumok figyelembevételével készítettük:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról (Púétv.)
  - 67.§ A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló kötelezettségei
  - 171.§ (3) fejlesztő pedagógiai ellátás biztosítása
    (17) diabétesz és fokozott allergiás betegséggel élő gyermek
  - 171.§ (36) szülők értesítése - elsősorban-tanulmányi rendszeren keresztül
    (37) 1-es típusú diabétesszel élő gyermek ellátása
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. Rend. a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 419/2024. (XII. 23.) kormányrendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 77/2025. (IV. 15.) kormányrendelet, a rendelet célja az óvoda és iskola közötti zökkenőmentes átmenet biztosítása, az iskolakezdéshez szükséges képességek célzott fejlesztésével.
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2023. december 21-én kelt, OM 034634 - AO 2023/1 okiratszámon elfogadott Alapító okirat
- SZMSZ
- Házirend,
- OviKRÉTA Csoportnapló

1.1. Általános rendelkezések

➢ A PP célja

Meghatározza óvodánk nevelési célját, feladatait, tevékenységeit, s rögzíti a fejlődés várható eredményeit. Rendelkezik az óvoda egészét érintő kérdésekről.

➢ A PP hatálya

Területi hatálya:

Az óvoda székhelye: 1174 Budapest, Kép u. 21.
Telephelye: 1174 Budapest, Újmajori u. 28-34.

Személyi hatálya:

Az óvoda valamennyi dolgozójára, valamint a gyermekekre és szüleikre, ill. az óvoda szolgáltatásait igénybe vevőkre terjed ki.

Időbeli hatálya:

A Pedagógiai Program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
A módosítás szabályait figyelembe véve, határozatlan ideig érvényes.

1.2. Az óvoda adatai

Az óvoda neve:	Rákosmenti Hétszínvirág Óvoda
Az óvoda székhelye:	1174 Budapest – Rákoshegy, Kép u. 21.
Telefon, fax száma:	06 1/258-5694
E-mail:	ovoda@hetszinvirag-ovi.eu, vezeto@hetszinvirag-ovi.eu
Telephely címe:	1174 Budapest – Rákoshegy, Újmajori u. 28-34.
Telefon, fax száma:	06 1/256-9316
E-mail:	ovoda@hetszinvirag-ovi.eu, vezeto@hetszinvirag-ovi.eu
Igazgató:	Páll Mónika
Az óvoda fenntartója:	Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzata
Címe:	1173 Budapest, Pesti út 165.
Telefon száma:	06 1/253-3300
Intézmény típusa:	Óvoda
Alaptevékenység területei:	• Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai • Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai (részletesen 5.2. pontban) • Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai • Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben • Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
Működési területe:	Budapest Főváros XVII. kerülete

Gazdálkodásával összefüggő jogosítványok:	A mindenkori éves költségvetési rendelet szabályai szerint
Felügyeleti szerve:	Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzata
Az intézmény OM azonosítója:	034634
Az intézmény jogállása:	Önálló jogi személy
Az intézmény képviseletére jogosult személy:	Igazgató

2. Helyzetelemzés

2.1. Helyzetkép

Elérhetőségünk: székhely intézményünk, Budapest XVII. kerületében, Rákoshegy centrumában található, kertes zöldövezetben. Az Újmajori u.-i telephely szintén Rákoshegyen, a Helikopter lakópark külső szélén épült, s 2011. február 10-én került átadásra. Tömegközlekedési eszközökkel könnyen megközelíthetőek az óvodák: 98-as, 98 E és 198-as, 168 E és 46-os buszokkal, s a vasútállomás szintén közel van. Az intézmények kocsival kb. 10 percre vannak egymástól. A fenntartó a kerület központjában néhány megállónyi busszal elérhető.
Óvodánk környéke változatos természeti megfigyelésre – állatok, növények - ad lehetőséget, erdők, patak, Merzse-mocsár, és a Naplás-tó is könnyen megközelíthető, az itt élő állatok és élőhelyük felfedezése sok tapasztalati lehetőséget ad kicsiknek - nagyoknak egyaránt. A környéken lovarda, s a kertekben háziállatok megfigyelésére is lehetőség nyílik. A közeli repülőtér is sok élményt nyújt gyermekeink számára.

Óvodánk **11 csoportban több mint 300 gyermeket tud fogadni a 2 telephelyen**. Kerületünk vezetése is látta a megnövekedett igényeket, ezért történt a lakóparkban óvodabővítés, emeletráépítés. 2014 őszétől 3 csoport helyett már 6 csoportban várjuk a gyermekeket.

A hozzánk járó gyermekek többnyire Rákoshegyről, családi házas övezetből és több generációs családokból érkeznek. A Helikopter lakópark az utóbbi években vonzotta ide a lakókat, itt az egy generációs család a jellemző. A családok szociális és anyagi helyzete eltérő, amelyet a nehéz gazdasági körülmények tovább befolyásolnak.

Az utóbbi években jelentősen megnőtt a nagycsaládosok, valamint a beteg gyermekek száma. Nőtt az iskolát kezdő, ezzel együtt csökkent a további 1 évre óvodába maradók száma.

Védőnő, orvos javaslatára, ill. gyámhatóság által beíratott gyermek száma évek óta minimális, 1-1 fő. Az utóbbi években csak 1-2 mozgás és/vagy beszédfogyatékos gyermek járt hozzánk.
Minimális HH és HHH gyermek van. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre évente 5-10 gyermek jogosult.
7. életévét betöltött gyermek, évek óta nem, vagy csak egy-két fő jár óvodánkba.
A legtöbb gyermek a közeli Czimra Gyula Általános Iskolába nyer felvételt.

A rákoshegyi szülők és az óvoda kapcsolatát több évtizedre visszamenőleg is a közvetlenség, a családiasság, humanizmus jellemzi. Úgy közeledünk a családok felé, hogy nevelőmunkánk presztízse erősödjön a szülőkben, éreztetve a kölcsönös felelősségvállalás fontosságát egymás iránt. A **szülők elégedettsége**, **bizalma jól érzékelhető óvodánk választásánál**, több generáció is ide jár, távolabbról is jelentkeznek hozzánk.

A beiratkozás előtti **nyílt napok** alkalmával nagyon sok család érdeklődik az óvodáról, helyi programunkról, nevelésünk szellemiségéről. Érezhető, hogy a szülők tudatosan keresnek óvodát gyermekeiknek, kérdésekkel érkeznek, a választás szempontjait maguk állítják fel.

Az intézmény végig látogatásán kívül, - bemehetnek a csoportszobákba, megnézhetik az udvari játékokat, betekinthetnek mindennapjainkba. E bemutatkozás segíti a gyermek óvodával való megismerkedését, segít a beilleszkedésben.
A szülők rövid tájékoztatást kapnak **Pedagógiai Programunk**ról, de lehetőséget adunk az egész program átolvasására (honlapon, előtérben kihelyezve), kérdéseik feltevésére is. Ezt a célt szolgálják és erősítik a **szülői értekezletek** is.

A **Házirend** tartalmának megismerésére is hangsúlyt fektetünk, az első Szülői értekezlet kiemelt témája a Házirend.

Óvodakezdés előtt **családlátogatás** alkalmával ismerkedünk a családdal, körülményekkel, nevelési szokásokkal, a gyermek családban elfoglalt helyével.

Az első napokban lehetőséget adunk a **szülős beszoktatás**ra. Ez a pár nap jó alkalom arra, hogy a közös értékrendet megbeszéljük, valamint a közösségi szokások-szabályok kialakításába bevezessük a szülőket is.

2005 óta mérjük a szülők elégedettségét, illetve kikérjük véleményüket a programra vonatkozóan.
A szakmai megbeszélések, nyílt napok hatására erősödött óvodapedagógusaink szakmai elismertsége a szülők részéről. Fontosnak tartjuk, hogy az esetlegesen felmerülő problémák helyi szinten rendeződjenek.

A program értelmezhető, lefordítható a gyakorlatra, segít a tervezésben, pedagógiai munkánk folyamatát jól tükrözi. A kitűzött célok és a hozzájuk rendelt feladatok megvalósíthatóak, elérhetőek. Nevelőmunkánk hatékonysága lemérhető a gyermekek fejlődésén.

A koronavírus, veszélyhelyzet kapcsán rendkívüli szabályok bevezetésére került sor, melyek hasonló esetben újra életbe lépnek.
A személyes érintkezés helyett online kapcsolattartás, beiratkozás, beszélgetés, fogadóóra, értekezlet megtartása engedélyezett. Ismerkedő nyílt nap, családlátogatás, szülői értekezlet, ünnepségek megtartása nem lehetséges, ezek későbbi időpontra áttehetők, amennyiben szükséges.
A szülők tájékoztatása a dokumentumokról – PP, Házirend stb. – csak a honlapon keresztül történik. Tájékoztatást kérésre e-mailben, vagy telefonon nyújtunk.

2.2. Gyermekkép

Programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
Olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akiket megillet a gyermeki szabadság, akiknek az örömteli, töltekező, rácsodálkozó, tevékenyen ráérős, védett gyermekkoruk érdekében **a játék,** a tiszta játék, szent és sérthetetlen. A személyiség kibontakoztatása során, - gyermekközpontú, befogadó, az egyenlő hozzáférést biztosító nevelésünk közben - figyelembe vesszük a gyermekek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi-lelki szükségleteit.

Minden gyermek számára biztosítjuk, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.
Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

2.3. Óvodakép

Olyan óvoda vagyunk, ahol nem azzal kezdjük, hogy ismerd meg a gyermeket, hanem azzal, hogy légy tisztában önmagaddal - mérd fel saját képességeidet. Ezután következik a gyermek megismerése, amely túlmutat az életkori sajátosságok ismeretén. Úgy kell megismernünk a gyermeket, hogy közben ő felismerje a benne rejlő cselekvőerőt, hogy tudjon saját magából is meríteni.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. **A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége**, s ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, **a családi nevelés kiegészítője,** a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, mely biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit, kiemelten:

- **egészséges életmód alakítását, ezzel együtt a mozgásfejlesztést és**
- **a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.**

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Eredményeinket jól példázza az elnyert sok-sok sportdíj (kupa, oklevél) és a 2012-ben elért és 2015-ben, majd 2018-ban ismét megszerzett **„Zöld Óvoda”** cím, melynek természetesen a továbbiakban is szeretnénk megfelelni.
2019-ben **Madárbarát Óvoda** címmel is gazdagodtunk. **Örökös Zöld Óvoda** (2021-tól), **Boldog Óvoda** (2019-től), **Biztonságos Óvoda** cím (2022-től) és 2025-től már **Állatbarát Óvoda** cím boldog tulajdonosai is vagyunk.
Óvodánk elnyerte a „**Boldog Óvoda**” címet, ezért 2019. szeptember 15-től bevezetésre került a **Boldogságóra program.**

A gyermeki személyiségvonások alakulását ez a széles óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő környezet teszi alkalmassá a befogadásra és az aktív részvételre.
Különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető **szabad játékra**, s e tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítésére. a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetre.

A más országból érkező gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, lehetőséget teremtünk ahhoz, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

2.4. Pedagógusképünk

Olyan pedagógusok vagyunk, akik az élményt nyújtó, együttműködően értékközvetítő, együtt érző, segítő, gyermekekre figyelő pedagógiát erősítik. Akik hiszik, hogy **a gyermek önmaga funkcióihoz mérten tökéletes lény**. Számunkra ez a gyermekközpontú pedagógia.

Hisszük, hogy a pedagógia kis dolgok művészete. Szeretnénk élni, és nem visszaélni a szakmai autonómiával, megtartani óvodánk szellemiségét, nevelésfilozófiáját, sajátos arculatát. Óvni a számunkra oly sokat jelentő gyermek - óvoda - és pedagógusképünket.

3. Nevelésfilozófiánk

3.1. Nevelésfilozófiai alapelveink

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Óvodánkban a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermeki szükséglet kielégítését, a gyermek személyiségfejlődését, az egyéni készségek és képességek kibontakoztatását, az értékőrzésre beállítódott magatartás kialakítását, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.
- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg, ezért döntéseinkben a gyermek mindenekfelett álló érdekét vesszük figyelembe.
- Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy minden érintett gyermek kapja meg a sajátos nevelési szükségletnek megfelelő sérülés specifikus ellátást.
- Nevelésünk az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben **óvodánk kiegészítő szerepet vállal**, mely csak az együttműködés kialakításával valósulhat meg.
- A másság elfogadása, elfogadtatása és tolerancia valamennyi gyermek és családja részéről elvárt.

3.2. Nevelésünk célja

- Érdeklődő, nyitott, kreatív személyiség nevelése.
- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődése, a személyiség kibontakoztatása, a hátrányok csökkenése, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

- A természeti és társadalmi környezet megismertetése, a környezetvédelem, a kultúra és értékvilágunk közvetítése és megőrzése.
- Egészséges életmódra nevelés, ezzel kapcsolatos szokások- szabályok kialakítása.
- Szociális hátrányok, valamint a sajátos nevelési igényből következő hátrányok csökkentése, kölcsönös elfogadás és tolerancia kialakítása.
- A gyermekekben, - miközben az óvoda teljesíti a funkcióit - a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeinek megteremtése, iskolaérettség elérése, ennek elősegítése.

3.3. Alapelveinkből és nevelési céljainkból eredő feladataink

- Széles óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő környezet fenntartása.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése.
- A gyermekek szociális érzékenységének, interperszonális intelligenciájának fejlesztése.
- Inger gazdag környezet kialakítása, sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása, élethelyzetekhez kötődő felfedezés lehetőségeinek megteremtése, életkornak megfelelő tevékenységek, kiemelten a játék által.
- A sokszínű tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése, sokoldalú készség-képességfejlesztés.
- A testi, értelmi, anyanyelvi, szociális képességek egyéni eltéréseinek elfogadása és elfogadtatása, speciális esetekben a gyermek megfelelő szakemberhez való irányítása.

- Az SNI-s gyerekek szocializációjának elősegítése, védettség biztosítása.
- Az SNI-s gyerekek fejlesztése szakvélemény alapján, külső szakember, fejlesztő pedagógus segítségével.
- Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátása és allergiás betegséggel élő gyermekek egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelem biztosítása, Epipen használatának elsajátítása.
- Az életkori és az egyéni fejlődésbeli különbségekre épülő differenciált fejlesztés, kiemelten a szociálisan hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél.
- A családokkal való együttműködés formáinak, hagyományainak és tartalmának megújítása.
- Az egészséges fejlődéshez, fejlesztéshez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítása.
- Az önazonosság megőrzése, a nemzeti identitás erősítése, a nemzetiségi hagyományok átörökítése, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelésének és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Értékközvetítés, értékmegőrzés

Pedagógiánkban kiemelten fontosnak tartjuk a: szociális, erkölcsi, vitális, életmód, kognitív, esztétikai értékcsoportok közvetítését, formálását:

- testi, lelki egészség,
- harmónia,
- derű, vidámság,
- barátság, őszinteség,
- udvariasság, figyelmesség,
- önfegyelem, önismeret,
- önállóság,
- rend, tisztaság,
- morál,
- tolerancia, segítőkészség,
- pontosság,
- szorgalom,
- állhatatosság,
- alkalmazkodó képesség
- akaraterő,
- együttműködés,
- szabálytartás,
- önzetlenség,
- az egyén, az emberi "nagyság" tisztelete, a másság elfogadása,
- esztétikai ízlés,
- környezettudatos magatartás,
- környezetvédelem,
- népi kultúrák egyes elemeinek megismerése,
- lakóhely, szülőföld ismerete,
- nemzeti identitástudat,
- közösségi értékfelfogás,
- kreatív gondolkodás

4. Erőforrások

4.1. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunkát csoportonként két fő **óvodapedagógus** végzi, akik kulcsszereplői munkánknak, jelenlétük az óvodai élet egész időtartamában fontos feltétele óvodai nevelésünknek.

Óvodapedagógusaink szakmai felkészültségére, kvalitására, elfogadó és segítő, támogató attitűdjére jellemző az állandó megújulásra való készség, a folyamatos önképzés.
1 kivétellel minden pedagógus felsőfokú végzettséggel rendelkezik, ebből szakvizsgával: közoktatás-vezetői 3, fejlesztő pedagógus 2, játék szakértő 1, montessori pedagógus 1, és tanítói végzettséggel 2 fő kolléga.
13 fő sikeres PED II. es minősítési vizsgát szerzett.
2 fő kolléga óvodapedagógusi diplomáját szerzi a nevelési évben.

Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. A kollégák jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkája hozzá járul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A kollégák igénylik, hogy folyamatosan képezzék magukat, ezért az utóbbi években sok tanfolyamon is részt vettek, s évről évre belső képzéseket, „szakmai napot” is tartunk.
Utóbbi évek tanfolyamai: gyermekvédelem, digitális napok, Sakkpalota, élménypedagógia, magatartási zavarok, autizmus, cukorbeteg gyermek, allergiás gyermekek – Epipen

alkalmazása, helyes használata, Boldogságóra, tehetségműhelyek, pozitív nevelés, felkészítés a sérült emberek integrációjára, egészséges életmódra nevelés, szülőkkel való kapcsolattartás, kutyás terápia, szakértői, szaktanácsadói képzések, korszerű óvodai mozgásprogram, viselkedés és érzelmi zavarok, projekt pedagógia, testkultúra.

Továbbá vitamintorna, pedagógusfejlesztő tréning, anyanyelvi fejlesztés, tevékenység és személyiség fejlesztés, képességfejlesztés-zenei játékok, játék, tűzvédelmi, vizuális nevelés, PEK torna, Mozgáskotta program, Kíváncsi láda stb.

Igény esetén, a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését **speciálisan képzett külső szakember** közreműködésével oldjuk meg. Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek ellátáshoz autizmus területén speciálisan képzett szakember (gyógypedagógus, óvodapedagógus, asszisztens) szükséges. Ez a szakember készíti fel a csoportba járó gyermekeket, illetve azok szüleit az autista gyermek fogadására, ill. kíséri végig a sérült gyermek óvodai útját. A csoport pedagógusa mellett feltétlenül szükséges egy képzett gyógypedagógiai asszisztens, aki segíti az autizmussal élő gyermeket a nap folyamán.
Alkalmazottaink közül többen is érdeklődnek e képzések iránt.

Óvodapedagógusaink tevékenységeit és az óvodánk működését segítő **nem pedagógus alkalmazottak** (összesen 21 fő) összehangolt munkája erősíti nevelésünk eredményességét.
20 fő 8 órás műszakban és 1 kolléga 4 órás műszakban dolgozik.

A csoportokban dolgozók dajka képzettséggel és **többen pedagógiai asszisztens végzettséggel is rendelkeznek**, így valósulhat meg 8:00 -16.00 óra között a gyermekek minél szakszerűbb ellátása a nevelő-oktató munka pedagógus általi hatékony megvalósítása.

Nevelést segítőink képzettek. Többen végeztek HACCP és egészségmegőrző tanfolyamot, és aktívak belső képzéseinken, dajka szakmai napon is. Egy pedagógiai asszisztens gyógypedagógiai segítő képzést végzett.

A 2 fő gondnok és **1 óvodatitkár,** a munkakörükhöz szükséges végzettséggel rendelkeznek.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozó minden munkatárs feladata, lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

4.2. Tárgyi feltételek

4.2.1. Épület

Törzsóvodánk 1928-ban épült, két csoporttal. Mai formáját részben a 1970-es években történt átalakítások, bővítések során nyerte el. 2005-ben, 1 csoportszobát átalakítottunk **tornaterem**nek, amely csúszásmentesítése 2007 decemberében megtörtént. Jelenleg **öt csoport**ja van.
A termek és mosdók teljes felújítása folyamatosan valósult meg. A konyha 2010-ben újult meg teljesen. 2013-2015 között a nyílászárók cseréje, majd 2016 évben a fűtés korszerűsítése által az egész épület működése költséghatékonyabbá, környezetbaráttá vált. A fűtés korszerűsítés után minden helyiség festése az egész óvodát szebbé, még barátságosabbá tette.

2018 nyarán az óvoda 90. évfordulója tiszteletére az önkormányzat finanszírozásában teljesen megújult az épület külső része: tetőcsere, külső szigetelés, homlokzatfestés, terasztető csere által.

Önálló **öltöző**vel és mosdóval egy csoport rendelkezik. A többi négy a folyosón öltözik, s az adottságokhoz alkalmazkodva, megosztva használják a **mosdó**helyiségeket. Két–két csoportnak egy–egy mosdó áll rendelkezésére. Mindhárom mosdó teljesen felújított. A csoportszobák 2011-ben kaptak laminált padló burkolatot.
A termek harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszik körül a gyermekeket, minden csoport más, az ott dolgozó felnőttek stílusát tükrözi.

Az épület csoportszobán kívüli egyéb helyiségei: tálalókonyha, logopédiai szoba, irodák, nevelői szoba a felnőtt öltözővel közös használatban, fedett terasz, pince, padlás. Az egyik felnőtt mosdó felújítása 2016-ban valósult meg.

Eszközeink: minden csoportszobában a gyermekek méretének megfelelő asztalok, székek, ágyak, polcok, galériák a csoportokban, sok értelmi képességet fejlesztő eszköz, zenei, ábrázoló, mozgásfejlesztő játékok, élősarok stb. biztosítja a Programban foglaltak megvalósítását.
Az eszközöket a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve biztonságos helyre készítjük úgy, hogy a gyermekek számára szabadon hozzáférhető legyen.
Torna eszközeink: Mozgáskotta, bordásfalak, padok, csúszda, nyújtó, greiswald, szekrények és zsámolyok, különböző méretű labdák, kötelek, különböző vastagságú szivacsok, botok, szalagok, babzsákok, karikák, távol és magasugráshoz való eszközök, egyensúlyérzék fejlesztését szolgáló tárgyak, mozgáskotta szett, kisméretű libikókák, tölcsérek, trambulinok szolgálják a gyermekek egészségmegőrzését, mozgásigényük kielégítését.

Újmajori u-i óvodánk 2011 februártól fogadja a lakóparkban lakó gyermekeket.

Az épület felszereltsége: hat csoportszoba, csoportonként külön mosdó, öltöző, minden helyiség az építészeti szabványnak, valamint az eszközjegyzéknek megfelelő. Úgy, mint a berendezések, eszközök, tornaterem, fejlesztő szoba, sószoba.
Azokat az SNI-s gyermekeket, akiknek akadálymentes környezetre van szükségük, itt tudjuk fogadni.
Mindkét óvoda épülete és udvara, a helyi sajátosságok lehetőségeit kihasználva megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, s lehetőséget ad a szülők fogadására, a közös rendezvények szervezésére is.
Eszközeink alkalmasak a kiemelt figyelmet igénylő, SNI-s, a hátrányos helyzetű, vagy egyéb okból lemaradt gyermekek felzárkóztatásához, mind a tehetséges gyermekek differenciált fejlesztéséhez.

A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőség szerint természetes anyagokkal vegyük körül, szem előtt tartva mozgás- és játékigényük kielégítését.

4.2.2. Udvar

Törzsóvodánk udvara:
Az udvar kialakításánál fontos szempont, hogy a gyermekek testméretüknek megfelelő eszközöket használva tevékenykedhessenek.

A nagyobb mozgásigényű nagycsoportos gyermekek az első udvarrészen játszhatnak, itt labdajátékokra, kerékpározásra nagyobb teret tudtunk kialakítani, s a mászó-várak is az ő igényeiknek megfelelőek.
Egy szabványos mászó-vár beépítése, talajjal együtt 2008-ban, s egy-egy szabványos hinta gumitéglás talajjal a nagy, ill. a hátsó udvarrészen 2008-2009-ben került kiépítésre.
A kerékpározásra alkalmas terület kialakítása 2009 őszén, a gumitéglával borított sportpálya 2011-ben készült el.
A másik két udvarrész jól elszeparált, a kisebbeknek nyugodt játszóhelyet biztosít. A hinta, babaház, rugósjáték, homokozó mellett 2011 és 2012-ben egy-egy mászó-várral gazdagodtak.
A fedett terasz gumiborítást kapott 2013-ban, így melegebb és biztonságosabb lett.
A nagy udvarrész egy új szabványos mászó-várat kapott 2014 végén, és 2015-ben gyepszőnyeggel borítottunk egy területet.
Nagy melegben a nagy árnyékot adó fák mellett napernyők és párakapu biztosítják a hűsölést.
2020-ban a Sóska és Kép u felöli udvarrész műfüves borítást kapott. Folyamatos a játékok javítása, cseréje, májusban új rugós hajóval is gazdagodott a nagyok udvara.

Újmajori u-i óvoda udvara:
Minden korcsoport számára megfelelő mozgásfejlesztést nyújtó szabványos játékok kerültek elhelyezésre, megfelelő talaj kialakítással. 6 homokozó, 6 babaház, 4 hinta, 2 favonat, 2 rugós

játék, 3 mászó-vár, nyújtó, kerékpárok, sportrész, padok, s egyéb játék eszközök biztosítják a minden mozgásigényt kielégítő, tartalmas udvari életet. Az eszközök karbantartása folyamatos.
2015-2016 óta napvitorlák és párakapuk felszerelésével biztosítjuk, hogy a gyermekek kellemesebb körülmények között játszhassanak a nyári nagy melegben is.

Udvari eszközeink:
Minden telephelyen megtalálhatók: homokozók és hozzá tartozó játék eszközök, mozgásfejlesztő játékok (labdák, ugrókötelek, hullahopp karikák, célba dobók stb.), hinták (lengő–mérleg-fészek), hajók, focikapuk, kosárlabdapálya és palánk, babaházak, rugósjátékok, gyermekkerékpárok, vonatok, gokart, trambulinok, valamint kerékpártárolók.

Eszköztárunk bővítése, megújítása folyamatos feladatunk a lehetőségek maximális kihasználásával. Szükség esetén biztosítani kell az SNI-s gyerekek fogadásához az eszközöket, továbbá az egészséges életmód alakítását, környezetvédelmet, mozgásfejlesztést stb. támogató korszerű eszközöket.
Eszköz és felszerelés jegyzék a mellékletben.

Az épület felújításában, berendezésének beszerzésében, az udvarok megújításában, játékok vásárlásában a fenntartó mellett folyamatos, kitartó támogatóink a szülők, s alapítványunk.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1. Óvodai élet

Nyitva tartás:	A fenntartó által meghatározott időben 6:00 – 18:00-ig. 6:00 – 7:00-ig, ill. 17:00 – 18:00-ig összevont csoportok működnek.
Csoportok szervezése:	Lehetőségeket figyelembe véve, főként homogén összetételű csoportokat indítunk, de vegyes csoportjaink is vannak. Felmenő rendszerre törekszünk. Az óvodapedagógusok heti váltásban dolgoznak.
Az óvodai nevelés tervezése:	A gyermekek megismerését és fejlesztését az óvodapedagógusok által készített és vezetett csoportnaplók, nevelési tervek, mulasztási napló az OviKréta felületén, DIFER vizsgálatok és személyiséglapok szolgálják. Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, fejlesztési terveket, a gyermek fejlődésmérés eredményeit is tartalmazzák.
Napirend, hetirend:	A napi- és hetirendet a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki a gyermekek biológiai életritmusának figyelembevételével, valamint tekintettel a helyi szokásokra, igényekre, harmonikus arányok kialakítására, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Nevelésünk a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. -

Napirend

06.00 - 12.00	Érkezés, gyermekek fogadása, folyamatos reggeli 8.00-9:00 óra között. Játék, szabadon választott tevékenységek, készség-képesség fejlesztések, párhuzamosan végezhető egyéni differenciált korrekciós fejlesztés, a rehabilitációs idősáv biztosítása. Testápolási teendők, előkészületek a tízóraihoz, mindennapos frissítő torna, tevékenységek a szabadban.
12.00 - 15.00	Testápolási teendők, ebéd, testápolás. Pihenés
15.00 - 18.00	Testápolási teendők, előkészületek az étkezéshez, uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenységek, egyéni képességfejlesztések, hazabocsátás.

Az óvodában a napirendet úgy alakítottuk ki, hogy a szülők gyermeküket az óvodai tevékenység zavarása nélkül behozhassák, illetve hazavihessék.

Az étkezések idejének megtartása mellett, a napirendet minden csoport rugalmasan kezeli az aktuális események, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, a gyermekcsoport biológiai életritmusának figyelembevételével.
A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyerekeknek.
A folyamatos napirend, étkezés biztosításában képzett nevelést segítőink segítenek, aktív jelenlétük egész nap fontos kritérium nevelési céljaink elérésében.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe.
A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

Az óvodai élet megszervezése során törekszük a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A tankötelessé válást megelőző nevelési évben a gyermekek naponta összesen 45 perces időkeretben iskola-előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenységekben vesznek részt. Amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezzük számukra a fejlesztő tevékenységeket. A tevékenységek célja az eredményes iskolakezdéshez szükséges készségek és képességek fejlesztése változatos, differenciált, játékos feladatok által.
A tanköteles korú, de óvodai nevelésben részt vevő gyermekekre az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tekintetében a tankötelessé válást megelőző nevelési évre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.
A tankötelessé válást megelőző nevelési évtől a gyermek fejlődésének nyomon követése során a kötelező dokumentumban rögzíteni kell az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek fejlettségét. Ez alapján tervezhető meg az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység.
A gyermekek fejlettségének vizsgálata céljából a tankötelessé válásuk nevelési évében diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk.

Hetirend

A csoportok hetirendjét a pedagógusok az OviKréta felületén a csoportnaplóban rögzítik, a tornaterem használati rendjéhez igazodva.
Minden korcsoportban délelőtt 1 kezdeményezést, tevékenységet és minimum 1 egyéni, differenciált fejlesztést vezetnek az óvodapedagógusok, az életkori sajátosság figyelembevételével fokozatosan 5-35 perces időtartamban, az éves és heti ütemterv alapján az aktualitások figyelembevételével, a spontán kialakult helyzetek kihasználásával.

Kiscsoportban szeptember, október a beszoktatás időszaka, a kezdeményezéseket november-május hónapokra tervezzük. Középső csoportban szeptember a visszaszoktatás időszaka, ezért októbertől tervezünk. Nagycsoportosoknak szeptember 15-ig tart a visszaszoktatás időszaka.

Vegyes csoportokban a gyermekek életkorának, a csoport sajátosságainak figyelembevételével indulnak a kezdeményezések.

A tevékenységek szervezésében, lebonyolításában a pedagógus irányításával közvetlenül részt vesz a csoport dajkája, pedagógiai asszisztense, valamint lehetőség és szükség szerint az SNI gyermekek esetében a gyógypedagógiai segítő vagy külső szakember.

5.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése

2023. december 21-én kelt, OM 034634 - AO 2023/1 okiratszámon elfogadott Alapító okirat alapján óvodánk alaptevékenysége: →

- Az óvodai nevelés sajátossága székhelyén: A többi gyermekkel együtt, azonos csoportban nevelhető beszédfogyatékos, pszichés fejlődési zavarral küzdő, mozgásszervi fogyatékos, valamint érzékszervi (látási, hallási) fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

- Az óvodai nevelés sajátossága az 1174 Budapest, Újmajori utca 28-34. szám alatti telephelyén: A többi gyermekkel együtt, azonos csoportban nevelhető beszédfogyatékos, pszichés fejlődési zavarral küzdő, mozgásszervi fogyatékos, érzékszervi (látási, hallási) fogyatékos, valamint autizmus spektrum zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében az óvodánkba kerülő SNI-s gyermekek ellátása érdekében az alábbi szempontokat vesszük figyelembe.

„A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.”
„A sajátos nevelési igény kifejezi a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékosság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, valamint a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.”
„A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.” (Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, továbbiakban Irányelv)

A **sajátos nevelési igényű gyermek joga**, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai eljárásban részesüljön attól kezdődően, hogy fogyatékosságát megállapították. E jog érvényesítését szolgálja a korai fejlesztés és

gondozás, mely az óvodai nevelést megelőzően biztosítja a fejlesztést, a családi nevelés segítését.
A **sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülő joga,** hogy gyermeke óvodai, iskolai neveléséhez, oktatásához a szükséges feltételeket lakóhelyén teremtsék meg.

„Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.” (Irányelv)

Fontos, hogy az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, a habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak a nevelési program tartalmi elemeivé.

A gyermekek megfelelő fejlesztése, fejlődése érdekében fontos, hogy azok a sajátos nevelési igényű gyermekek, akik ép társaikkal együtt nevelhetőek, lehetőséget kapjanak erre.
A hozzánk járó gyermekek fejlesztése is a természetes élethelyzetekben, a csoporttal együtt élve, együtt mozogva történik.

E gyermekek fejlődési üteme eltérő, fejlettségi szintjük egyenetlen, ezért külön gondot fordítunk arra, hogy e gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányaik leküzdéséhez.

Az integrált nevelés feltételei:
személyi:
- a gyermek sajátos nevelési igényének, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segítsen. Tevékenysége kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, a szülők és az óvoda együttműködésének támogatására.

tárgyi:
- biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Az együttnevelés - az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

A szakember által történő, csoporton kívül is zajló megfelelő rásegítés, korrekció, terápia, a speciális fejlesztés és a csoportban történő fejlődés, fejlesztés párhuzamossága és kölcsönhatása segíti a kompenzációs lehetőségeket, erősíti a ráhatást.
Ehhez, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus foglalkoztatása szükséges.

„A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.” (Irányelv)

A fejlesztés területei: a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek. Az egyes sajátos nevelési igény típusok szerint más-más kap nagyobb hangsúlyt.

Nevelőmunkánkban ügyelünk, hogy:
- a gyermek harmonikus személyiségfejlődéséhez elfogadó, az eredményeket értékelő környezetet teremtsünk;
- a gyermek felé elvárásunkat a fogyatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke alapján határozzuk meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága, személyiségjegyei alapján állapítsuk meg.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez, önmagához mért fejlődése tekinthető.

Mozgásszervi fogyatékos gyermek nevelése során kiemelt feladatnak tartjuk, hogy szükség esetén speciális, egyénre szabott eszközöket használjunk, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezetüket minél sokrétűbben megismerjék, életkoruknak megfelelő tapasztalatokat szerezzenek, a megtanult mozgásokat alkalmazzák. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe építjük be, ide tartozik a hiányzó vagy megváltozott motoros képességek kialakítása, javítása, másodlagos mozgáskárosodások megelőzése, és a grafomotoros fejlesztés. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása napirendünk egészét átszövő feladat, kiemeleten az önellátás, önkiszolgálás területén.

Az érzékszervi (hallás, látás, beszéd) fogyatékos gyermek

Hallás

Hallássérült az a gyermek, akinek a hallásvesztesége oly mértékben korlátozza a gyermeket a fejlődési, nevelési, tanulási lehetőségeiben, hogy eredményes fejlesztéséhez gyógypedagógiai (szurdopedagógiai) támogatás szükséges.

A hallássérülés gyűjtőfogalom, amely a halláskárosodás, hallászcsökkenés és hallásveszteség szinonimája. A halló környezet nélkülözhetetlen fejlesztő környezet.

A hallássérülés alapvető pedagógiai következményei

- Sérül a beszédértés
- Nehezített a hangképzés
- Rossz a kiejtés
- Eltérő a hangsúly és a beszédtempó a szokványostól
- Szűkebb a szókincs, gyakoribbak a grammatikai hibák

A hallássérült gyerekek beszéd-és szövegértés tekintetében is hátrányt szenvednek. A kommunikációt az akadályozza, hogy a gyenge hallási képesség miatt nem hallja, vagy félre hallja a beszédet, vagy annak részleteit. Az is előfordulhat, hogy jól hallja a szavakat, mondatokat, de szegényes szókincse miatt értelmezési nehézségbe ütközik.

Az óvodai hallásnevelés feladatai

- Korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.
  A fejlesztés eredményességét meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti stádiumban van.
- A kommunikációs igény és tevékenység erősítése, a beszédértés, szókincsbővítés, a szintaktikai elemek (mondattan) nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
- A hallássérült gyermekkel átlagos hangerő, és szokványos artikuláció használata.

A hallássérült gyermek integrált nevelésének feltételei

1. Szubjektív feltételek:
   - Pozitív személyiségjegyek megléte, vagy hiánya (önállóság, együttműködési készség, szociális érettség, pozitív beállítódás, szorgalom, akarati tényezők)
   - Átlagos intellektuális képességek

2. Objektív feltételek:
   - A hallássérülés korai felismerése
   - Korai, és optimális hallókészülékes ellátás
   - Korai hallás- és beszédfejlesztés; hallásnevelés
   - A család pozitív és támogató hozzáállása
   - Adó-vevő készülék használata
   - Szurdopedagógus, és logopédus, szükség esetén egyéb szakember együttműködése

Kiemelt fejlesztési feladatok

- A 3–7 éves hallássérült gyermekek általános testi és lelki fejlesztésén túl a beszéd akadályozottságának csökkentése, esetleges megszűntetése
- A meglévő hallás fejlesztése, működésének segítése
- A tanulási zavarok, részképesség kiesések megelőzése

Elhelyezés a csoportban

A hallássérült gyermekek a hallás hiányosságait szájról olvasással igyekeznek kompenzálni. Fontos olyan helyet keresni a számára, illetve a kötetlenebb foglalkozások során úgy kell irányítani, hogy többnyire szemből lássa a pedagógust.
Fontos tudni, hogy a gyermek egy, vagy mindkét fülére sérült-e, illetve arányos sérülési fokot mértek-e mindkét fülön.

Önállóság és nevelői segítség az eszközhasználatban

A hallássérült gyermekkel foglalkozó pedagógusnak, és dajkának ismernie kell a hallókészülék megfelelő és rendellenes működését, a ki- és bekapcsolás módjait, a beállításokat. Segíteni kell a gyermeket abban, hogy készülékét önállóan is tudja kezelni.

A fogadó csoport felkészítése

A beilleszkedés nehézségeit csökkenteni kell és lehet a gyermekek és szülők, pedagógusok előzetes tájékoztatásával, szimulációs játékok segítségével.

Kapcsolatteremtés és kapcsolattartás formái

- Kapcsolatteremtés vizuális csatornán keresztül: szemkontaktus felvétele.
- Kapcsolatteremtés metakommunikációs eszközökkel, testbeszéddel, gesztusokkal, mimikával, játékátadás, játékcsere.
- Kapcsolatteremtés akusztikus csatornán keresztül: hangadás, figyelemfelhívó hangok, hívás, megmutatás, rámutatás, egyszerű kérdések.

Szintjei

- Hallássérült gyermek és halló gyermek
- Hallócsoport felkészítése a kapcsolat felvételére
- Más gyermekcsoportjainak felkészítése
- Hallássérült gyermek, és szüleinek felkészítése
- Folyamatos interakciók séták, kirándulások, játékok közben

Látás

A gyengénlátó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni.
Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analizátor kompenzáló működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet biztosítása.
A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Az integrált nevelést elősegítő tényezők

- A sérült gyermek megfelelő önbizalma, jó kommunikációs képessége, reális önértékelése, ép társai iránti érdeklődése
- Gyógypedagógus segítsége
- Fontos a gyermek spontán jelentkező önállósodási törekvéseinek figyelembevétele
- Az utánzás lehetőségeinek megteremtése
- Megfelelő eszközök, játékok, jó megvilágítás
- A tér megfelelő kialakítása
- Elfogadó légkör

Gyakorlati és szervezési teendők

- A szoba bútoraival, játékaival meg kell ismertetni a gyermeket.
- Lehetőleg állandó legyen a bútorok, berendezések helye.
- Célszerű a különböző játéktevékenységek helyét kijelölni, középen maradjon megfelelő hely a gyengén látó gyermek számára, mely elősegíti tájékozódását.
- A nem használt játékokat minden kisgyermek rakja a helyére, ez segíti a balesetveszély megelőzését.
- A nagymozgást elősegítő játékoknál fontos a szabályok és a mozgásformák elsajátíttatása. Az óvodapedagógus feladata a testrészek irányok pontos megadása, letapogatható mozgásminta nyújtása, a gyermek mozdulatainak beállítása.
- Futó játékoknál foghassa a gyengén látó kisgyermek egy társ vagy az óvodapedagógus kezét.
- Csúszás, mászás, gurulás előtérbe helyezése, mert ezt az egész testével érzékelheti.
- A mászóka, csúszda, hinta használata a vesztibuláris ingerek serkentésével fejlesztő hatást vált ki.
- Nagyobb tolható játékok biztosítása, így az akadályokat időben érzékelheti.
- Különböző hangadási formák megtartása, mellyel a gyermek a helyiségben tájékozódik (csettintés, taps stb.).
- Sokféle anyag biztosításával a taktilis információk felvétele, befogadása.
- Hosszabb időt kell hagyni az egyes dolgok elvégzésére, pl. öltözködés, foglalkozás.
- A kommunikáció során a mimika hiánya miatt fontos a beszéd, a megszólítás, az érintés.
- A gyakorló játék ideje elhúzódik, a látás sérült gyermek szeret hangot adni a különböző tárgyakkal.
- Optimalizálni a segítségadás mértékét, formáját minden helyzetben, ne csökkenjen a gyermek önbizalma, kitartása.
- A vizuális minta hiánya miatt fontos a szerepjátékokhoz szükséges tárgyak helyének és funkciójának megtanítása.
- Jelét tapintható tárgy jelezze mindenhol.
- Öltözete praktikus, könnyen felvehető legyen kezdetben.

- Egyszerre csak egy mozdulat tanítására kerüljön sor (háta mögött ülve és kezét a pedagógus kezére helyezve, hogy érezze a mozdulatot).
- Közölni kell milyen étel, hol van a tányéron.
- Engedni kell, hogy megtapinthassa az ételt az ujjával.
- Pohárba töltésnél az ujját a pohárba lógathatja, mert így érzi, hogy meddig kell töltenie.
- Mennyiségélmény, számosság megélése taktilis megerősítéssel.

A gyógypedagógiai segítés, fejlesztés feladatai

- Módszertani felkészítés az óvodapedagógusoknak az utazó gyógypedagógus által szervezett hospitálásokon, illetve tanfolyamokon, környezetbeli módosítás és eszközbeszerzés segítése céljából.

- Speciális foglalkozások, fejlesztések a gyermek számára (pl. látásnevelés), segédeszközök használatának tanítása.

Az integrált nevelés várható előnyei

- Az ép társak utánzási lehetőséget kínálnak szinte minden helyzetben.
- Új, az otthonától eltérő környezetben kell tájékozódnia, tapasztalatokat szereznie.
- Az óvodai élet mindennapjaiban színes, változatos tevékenységek során sokféle tapasztalatot szerezhet saját testéről; környezetéről, társairól.
- A jól szervezett környezet és foglalkozás, a szükség esetén bátorító, segítő hozzáállás segít legyőzni a látássérülésből, ill. a látás hiányából adódó gátlást, félelmet.
- Az inger gazdag környezet, a sokféle tevékenységben való részvétel segít leépíteni az esetleges furcsa, sztereotip mozgásokat (pl. hintázás, szem nyomkodása stb.).

Beszéd

A beszédfogyatékos, súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (pl. megkésett beszédfejlődés), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt az átlagos fejlődésmenettől eltér.
A beszédfogyatékosság és beszédhibák terápiájával a logopédia foglalkozik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében, a beszédszerveződés nehézségében, a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban, a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg. Ehhez társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

Az óvodai beszédnevelés feladata

- Az anyanyelv az óvodai élet egészét átszövi, kiemelt jelentőséggel bír. Ezért nem beszélhetünk külön anyanyelvi nevelésről.
- Az anyanyelvet az egész óvodai élet alatt fejlesztjük. A nyelvi kommunikációs helyzetek alapvető feltételei közül a beszéd, az egymáshoz beszélés ezeknek a gyermekeknek gyakran nehezített.
- A meghallgatás nagyobb hangsúlyt kap. Az anyanyelv gyakorlásának egyik nagyon fontos eszköze az anyanyelvi játékok mindennapos alkalmazása. A játékok gyakorlása során törekedjék arra az óvónő, hogy a különböző beszédkészséggel rendelkező gyermekek mindegyike egyaránt sikerélményhez jusson.
- A gyermekeket arra kell ösztönözni, hogy minél többet beszéljenek, különösen a jól beszélők a problémás társaikhoz. Az óvónő feladata adott esetben a közvetítő szerep.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- Az anyanyelvi nevelés speciális segítője a logopédus, ezért az óvodába lépés pillanatától logopédiai ellátásban is kell részesíteni azt a gyermeket, akinek erre szüksége van.
- A mese, a vers, a bábozás, dramatizálás, mint élménynyújtás igen pozitív hatással bír mind az ép, mind a sérült gyermek nyelvi fejlődésére, ezért mind a fejlesztés területeiben, mind a tevékenységformáknál gyakran kell alkalmazni.
- A gyermekeket arra kell ösztönözni, hogy egymással szembefordulva beszéljenek, ezzel egyben a megértést segítik, és a helyes artikulációt is érzékeltetik.
- Az anyanyelv gyakorlásában különösen jelentős az ép gyermekek nyelvi mintaadása, motiválja a sérült, illetve lemaradt gyermekeket a kapcsolat tartalmasabbá tételének eléréséhez.
- Az ép gyermek kommunikációja is fejlődik - mind verbális, mind nonverbális síkon -, mert lehetőséget kap arra, hogy a kapcsolatteremtés igénye alkalmával önkifejezése magasabb szintet érjen el, mivel “több síkon” kommunikál.
- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív és komplex – az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó – nevelési környezetben valósulhat meg.
- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexiaprevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.
- Az óvodai dolgozók és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség (BTMN)

Évről-évre nő azon gyermekek száma, akik valamilyen beilleszkedési és/vagy tanulási zavarral küzdenek. Ez a későbbiekben sok nehézséget okoz az iskolai beilleszkedésben, alapkészségek elsajátításában.

Azt, hogy a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, és így igényel-e különleges bánásmódot a szakértői bizottság dönti el. Nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A tanulási nehézségre a következő jelek utalhatnak:

- a gyermek átlagtól eltérő mozgásfejlődése, a nagy- és finommozgásnál tapasztalt koordinációs zavarok,
- a beszédfejlődés késése, pl. nehezen fejezi ki magát, az esetleges beszédhibák,
- a bizonytalan kezesség, ha nem szeret rajzolni,
- nehezen vagy nem szívesen tanul verseket, dalokat, ha minden csak rövid időre köti le, és fontos jel, ha elutasítja a mesét.

Feladataink:

- a gyermek érzelmi támogatása, biztosítsuk elfogadásunkról, rendszeresen beszélgessünk vele, hogy érezze számíthat ránk, a segítségünkre,
- alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése,
- egyénre szabott fejlesztő programok készítése,
- a gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált foglalkozás,
- a másságot elfogadó környezet megteremtése,
- a szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése
- a fejlesztésben résztvevő személyek együttműködése: óvodapedagógusok, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus.

Elvárt eredmény: a gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, alakuljanak ki a sikeres iskola alkalmassághoz szükséges személyiségtulajdonságai, készségei, képességei.

Autizmus spektrum zavar

Meghatározó jellegzetessége: a társas viselkedést, a kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. A kommunikációs képességben, a társas helyzetek megértésében, a rugalmatlan sztereotip viselkedésekben, viselkedészavarokban nyilvánul meg, már gyermekkorban is megjelenik, átlagos, átlag feletti, akár értelmi sérüléssel együtt járhat.
A gyermekek jól integrálhatóak a normál óvodai közösségekbe.

„Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját.”

„A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő

kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.” (Irányelv)

Az óvodai életben gyógypedagógus bevonásával lehetséges a gyermekek fejlesztésének megvalósítása.
A fejlesztés során hangsúlyos:

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése, beszédértés-, irányíthatóság fejlesztése
- a fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- a sztereotip, szociálisan nem megfelelő viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,
- a fogyatékosság specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátíttatása.

Az integrált nevelés feltételei:

- Tárgyi feltételek: Fontos szempont a környezet biztonságossá tétele, a veszélyforrások minimalizálása. Továbbá, hogy a fizikai környezet szervezettsége segítse a gyermekek önállóvá válását.
- Környezet kialakítása: az autizmussal élő gyermekek számára a látható, térben és időben állandó információk könnyebben feldolgozhatóak, mint a szóbeli közlések. Ezért inkább vizuális környezeti támpontokat, illetve augmentatív és metakommunikációs eszközöket használunk. Ilyenek lehetnek a képes napirend, színes képek, piktogrammok, szóképek kihelyezése. Segítjük őket az eligazodásban, mit hol találnak, továbbá munkarenddel, illetve leíró képekkel, hogy hogyan tudják az adott tevékenységet elvégezni, akár önállóan is. Pl.: kézmosásnál fázisfotók kihelyezése a mosdóban. Figyelembe vesszük, hogy számukra néha szükséges egy csendesebb kuckóba való elvonulás, erre lehetőséget biztosítunk.

- Fejlesztést segítő módszerek: A pedagógusok képzésüknek megfelelően alkalmazhatnak változatos módszereket: pozitív nevelés, Boldogságóra, drámapedagógia. 2019-ben kutyás terápiát kezdtünk néhány gyermekkel, terveink szerint a későbbiekben is felhasználjuk rászoruló gyermekek fejlesztéséhez.
- Kommunikáció: A kommunikáció célja és eredménye közti ok-okozati összefüggés a fejlesztés egyik minimális feltétele (értse meg a gyermek, hogy viselkedése egyértelmű következményekkel jár, ha egy kommunikációs interakciót indít el).

A fejlesztés leggyakoribb területei az óvodás korban
Játék

- A spontán játszott játékok gyakori ismételgetése: kedvelik a szociális - kommunikációs készségeket nem igénylő konstrukciós, didaktikus játékokat, mint a különböző kirakókat, építőjátékokat.
- A játékon keresztül a gyermek társas és kommunikációs készségeinek fejlesztése.
- A játékeszközök megfelelő használatának elsajátíttatása.

Önkiszolgáló tevékenységek

- Étkezés: fokozatos szoktatás, amelynek rajzos viselkedési szabállyal és jutalmazással fokozhatjuk a hatékonyságát. Az étkezési helyzet elfogadásában segítséget jelenthet a napirend használata.
- Öltözködés: A megfelelő vizuális segédeszközök használata jelentősen megkönnyítheti a gyermek számára az önálló öltözködést. Azt, hogy milyen ruhadarabokat, és milyen sorrendben kell felvenni, előre jelezhetjük a ruhadarabok előkészítésével és sorrendbe rakásával. A ruhadarabokról készült fényképek, képek sorrendje is jelezheti az öltözködés helyes sorrendjét.
- Tisztálkodás: Az alapvető tisztálkodási műveletek megtanítása (kézmosás, arcmosás, kéz-és arctörlés, fogmosás, fésülködés, orrtörlés) is fontos fejlesztési cél az óvodában.

Mozgás

- Mozgásuk gyakran diszharmonikus, a testi tudatosságuk sérült, ezért sokkal nehezebben tanulják meg a nagymozgásokat. Játék és egyéb mozgásos helyzetek számukra zajosabbak, ingerdúsabbak, ami problémát jelenthet. Mozgásuk fejlesztésénél erre külön figyelmet fordítunk. Finommozgásukat tekintve a finommotorikus készségek fejlődésének késése jellemző, ezért fejlesztésük a gyermekek egyéni fejlődési szintjéhez igazodva, speciális módszerekkel valósítható meg.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Nem határozhatóak meg, mindenkor az autizmus súlyossága, a gyermek mentális képességei és fejlődési üteme közösen alakítják.

Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő

E csoportba a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral küzdő gyermekeket soroljuk. „A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású - az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő - részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.” (Irányelv)

Ezek a gyermekek az átlagosnál nehezebben viselik a várakozásból eredő feszültségeket, ill. a hirtelen keletkező zajokat. Nyugtalanabbak társaiknál, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, ezért fokozottabban igénylik az állandóságot, a szabályokat, illetve nagyon fontos számukra a sok pozitív visszajelzés, megerősítés és dicséret.
A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Óvodai nevelés elsődleges feladatai közé tartozik „a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek

alkalmazásával.” „További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.” (Irányelv)

6. Az óvodai nevelés feladata

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

6.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- Alakuljon a gyermekek egészséges életmód-, életvitel igénye.
- Testileg, mentálisan, szociálisan harmonikusan fejlődjenek.
- A lelki-testi egészség, mint érték szülői ház általi elfogadása.
- A táplálék- és egyéb allergiás, az 1-es diabétesszel élő gyermekek, valamint az SNI-s gyermekek integrált nevelése.
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mentális fejlődésük, mozgásigényük kielégítése. A gyermek testi képességei fejlődésének, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet megteremtése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, a fogmosás, az öltözködés, pihenés a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
  Az egészséges étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, az étkeztető céggel való folyamatos kapcsolattartással.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása, valamint az ellátáshoz szükséges eszközök biztosítása, helyes használata, alkalmazása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló

nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: együttműködési képesség, alkalmazkodó képesség, akarati tulajdonságok fejlesztése, szabályokhoz való igazodás, egészségmegőrzés képessége, egészség védelme, edzése, megfigyelőképesség, feladattartás, feladattudat, önállósulás, önfegyelem, szem-kéz, szem-láb koordináció, tapintásos észlelés, test koordináció, személyi zóna alakítása...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: tisztaság iránti igény fejlesztése, esztétikus megjelenés, udvariassági szabályok elsajátítása, tolerancia, másság elfogadása….

Feladataink részletezése:

- **A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mentális fejlődésük, mozgásigényük kielégítése.**

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal, a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését. Fontosnak tartjuk, hogy az egy csoportban dolgozó felnőttek között azonos elvárásokkal találkozzanak a gyermekek az egész nap folyamán.

A felvételt nyert gyermekeknél megismerkedünk az otthoni testápolási szokásokkal. Ezekre a tapasztalatokra építve tervezzük az egyéni gondozási feladatokat.

A csoportba járó gyermekek fejlettségét, az életkori sajátosságokat, az egyéni fejlődési ütemet figyelembe véve egy évre készítjük a nevelési tervet, a szokás - szabályrendszert. A fejlődés eredményeit, tapasztalatait félévkor és évvégén összegezzük a csoportnaplóban, ill. az egyéni fejlődési lapokon.

Biztonságos légkört teremtünk, mely visszahat a gyermekek egész napi tevékenységeire, ezzel biztosítjuk a gyermekek jó közérzetét.

1-es diabétesszel élő gyermekek
Szoros együttműködés a családdal, a gyermek folyamatos vércukorszintjének monitorozása, a szükséges eszközök, ételek biztosítása a gyermek megfelelő, egyéni bánásmódot igénylő ellátása kapcsán.

Allergiás gyermekek
A családdal együttműködve szükséges a gyermek egészségének megőrzésére, vészhelyzet esetén ellátására fordított fokozott figyelem, szakértelem.

Minden gyermeknek biztosítjuk, hogy saját adottságainak megfelelően, a fokozatosságot szem előtt tartva gyakorolhassa a gondozási feladatokat. A napirendet úgy szervezzük, hogy megfelelő idő álljon rendelkezésre a tevékenységek pontos elvégzéséhez.

Az óvodáskorra nagyon jellemző az utánzás, ezt kihasználva követhető és elfogadható modellt nyújtunk (mind az óvodapedagógusok, mind a többi alkalmazott).

Szakember segítségével a gondozási feladatok során arra törekszünk, hogy a nem, vagy csak részben sérült funkciók tudatos fejlesztésével nagyobb teret adhassunk a kiesett funkciók kompenzálására.

Mosdóhasználat – A személyi higiénével kapcsolatos feladatok kiemelt figyelmet igényelnek az óvodában. Egyrészt meg kell tanítanunk a gyermekeknek a higiénés szabályokat, melyeket nagycsoportra már teljesen önállóan kell ellátniuk. Másrészt fontos, hogy a szülőket is bevonjuk e szokások otthoni alkalmazásába is, mert csak így interiorizálódik a gyermekekben, pl. gyakoroltatni a helyes fogmosási technikát.

Továbbá a betegségek megelőzése érdekében nagy gondot kell fordítanunk az intézmény, a dolgozók és óvodahasználók higiénéjére is, ezzel kapcsolatosan SZMSZ-ünk és Házirendünk is tartalmaz szabályokat.
Az óvoda adottságaihoz alkalmazkodva - több csoportban megosztva használják a csoportok a mosdóhelyiségeket, ezért - fontos feladatunk a szervezés, az időbeosztás, szem előtt tartva a csoport életkori összetételét.
Az intimitás érdekében a WC-ket függönyökkel láttuk el.
A tisztálkodószereket szülői támogatással folyamatosan biztosítjuk, a higiénés szabályokat betartatjuk.

Étkezés - A gyermekek fejlődésének fontos feltétele az egészséges táplálkozás. A helyes étrend kialakításában az ételszállító intézményhez eljuttatjuk véleményünket, figyelembe véve, hogy kellően változatos és megfelelő összetételű legyen az étel.
Lehetőség szerint biztosítjuk a táplálékallergiás gyermekek étkeztetését – az ételszállító céggel való egyeztetés alapján, - ezzel is lehetővé tesszük integrált nevelésüket.

A családból hozott táplálkozási szokások felé kellő toleranciával fordulunk, kényszerítés nélkül ösztönözzük a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Felhívjuk a szülők figyelmét a különösen magas cukortartalmú ételek és italok, a magas sótartalmú ételek, egyéb egészségtelen táplálkozás egészségkárosító hatására. Különböző formákban segítséget nyújtunk az egészséges táplálkozás otthoni kialakításához is.

Jó alkalom az egészséges táplálkozási szokások megismertetésére a „gyümölcsnap”, melyet a szülők támogatásával évtizedek óta biztosítunk. Főként zöldségek, gyümölcsök megismerésére és változatos elkészítésükre ad lehetőséget, így még azok a gyermekek is hozzászoknak a rendszeres fogyasztásukhoz, akik otthon valamilyen okból nem esznek ilyen ételt. E lehetőség nagyban növeli a gyermekek egészségét, a betegségek megelőzését, ill. enyhébb lefolyását.
Az egész nap folyamán biztosítjuk a gyermekek folyadék-szükségletének kielégítését.

Öltözködés - A célszerű, réteges és az időjárásnak megfelelő öltözködésről igyekszünk meggyőzni a szülőket. Szükségesnek tartjuk, hogy a váltóruha mind az évszaknak, mind a

napi időjárásnak feleljen meg, így tudjuk biztosítani, hogy a gyermek hőérzetének megfelelően megváltoztathassa öltözékét, amely szabad mozgásában nem akadályozza.
Kényelmes, a lábfejet biztonságosan fogó, valamint lúdtalp, vagy egyéb gerincdeformitást megelőző cipőt kérünk. Balesetmegelőzés érdekében papucsot ne hordjanak, kivéve nyáron vizes tevékenység alkalmával az udvaron.
Az egyéni fejlődés ütemének megfelelő differenciált segítségnyújtást biztosítunk.

Mozgás - A mindennapi mozgásokhoz a tornaterem maximális kihasználásával és a csoportszoba célszerű berendezésével megfelelő teret biztosítunk.
Az udvar adta lehetőségeket maximálisan kihasználjuk az időjárás figyelembevételével.
A gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztéséhez különféle eszközöket alkalmazunk.
A szervezett mozgásos tevékenységekkel – pl.: mindennapos frissítő mozgás, heti nagy mozgás foglalkozások, séták, játszótér látogatások - biztosítjuk a gyermekek nagy mozgásszükségleteinek kielégítését.

Alvás, pihenés - A csoportszoba levegőztetésével a nyugalom, csend, félhomály, kényelmes ruházat megteremtésével biztosítjuk a zavartalan pihenést. Mesével, verssel, dallal ringatjuk álomba a gyermekeket. A gyermekek egészséges fejlődése, az idegrendszer pihentetése érdekében minden korcsoportban fontosnak tartjuk a délutáni alvás-pihenési időt. A nyári nagy meleg is megterheli az emberi szervezetet, a hűvösben történő pihenés ekkor is feltétlenül szükséges.

- **A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása.**

Az óvodát csak egészséges gyermek látogathatja. A fertőzések elkerülése érdekében a beteg, lázas gyermek szüleit telefonon értesítjük, hogy minél hamarabb kikerüljön a közösségből. A beteg gyermeket lehetőségeinkhez mérten elkülönítjük, felnőtt felügyelettel a szülő megérkezéséig. Megelőzésképpen felhívjuk a szülők figyelmét a lábon kihordott betegségek következményeire.

Betegség után csak orvosi igazolással fogadjuk a gyermekeket. Gyógyszert csak állandó betegség esetén, orvosi igazolásra adunk, ha délben kell beadni. A reggeli, esti gyógyszer beadásáról a szülőnek kell gondoskodnia.
A deformitások elkerülése érdekében felhívjuk a szülők figyelmét a megfelelő méretű és nem balesetveszélyes öltözék, lábbeli fontosságára.

Napi vizes portalanítással, gyakori szellőztetéssel, a játékszerek, az óvoda, a különböző helyiségek folyamatos takarításával, fertőtlenítésével, a hőmérséklet megfelelő szabályozásával is biztosítjuk az egészségvédelmet, a betegségek megelőzését.
Minden gyermeknek biztosítunk külön törülközőt, ágyat. Szülői segítséggel biztosítjuk a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket, ágyneműt.

Szülői hozzájárulással – az egészségvédelmi előírások betartása mellett - biztosítjuk, hogy a gyermekek akár minden nap ehessenek gyümölcsöt, zöldséget.

Edzés - Napirendünket úgy szervezzük, hogy a gyermekek, évszaktól függően jelentős idejüket a szabad levegőn töltsék, a tornaterem kihasználása mellett.

A napfürdőzés idején a gyermekek bőrének védelméhez naptejet biztosítunk (szülői engedéllyel). Nyáron, időjárástól függően, udvari zuhanyozással csillapítjuk a hőség hatásait, valamint a napirend változtatásával biztosítjuk, hogy a gyermekek 11 óra után, a nagy hőségben csak árnyékban vagy a teremben folytathassák játék tevékenységüket.

Edzési lehetőség még esetenként a kerékpározás, mászókázás, csúszdázás, kirándulás, séta, kocogás, téli időszakban pedig szánkózás, jégen csúszkálás.

Az óvodáskorú gyermekeknél kialakuló alakváltozás, gyakran hanyag testtartást eredményez, ezért a gerincdeformitások megelőzése érdekében, prevenciós fejlesztő tornákat végzünk.

Szülői igény szerint – a gyermekek érdekeit, valamint óvodánk sajátosságait figyelembe véve - önköltséges mozgásos tanfolyamot szervezünk a nagy- és középsőcsoportos gyermekek részére, pl. foci, néptánc, karate, rsg

- **A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet kialakítása.**

Minden csoportban az adott tárgyi feltételek mellett törekszünk a környezet esztétikus kialakítására, nyugtató hatású harmonikus színek felhasználásával. A csoportszobák kialakításánál figyelembe vesszük, hogy alkalmasak legyenek a szabad játékra, sokféle tevékenység végzésére, étkezésre, alvásra egyaránt.

Az áttetsző függönyök biztosítják a természetes fényt, a reluxák, redőnyök, sötétítők pedig az alváshoz szükséges félhomályt.
A csoportoknak kialakított öltözőrészben minden gyermeknek külön fogasa, cipőtartója van.

Az óvoda életét átfogó szokás - szabályrendszer többek között a baleset megelőzést szolgálja, ezért ennek ismertetése a szülői értekezletek témája.
E szabályok betartása minden óvodahasználó számára kötelező. Részletesebben az SZMSZ és Házirend tartalmazza, valamint csoportokra lebontva - a helyi adottságokat és a gyermekek fejlettségét figyelembe véve - a csoportnaplók tartalmazzák. A naplókban rögzítésre kerül e szabályok ismertetésének ideje is.

- **SNI-s gyermek esetében**

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Fertőzésveszély és járvány idején, ill. megelőzés érdekében rendkívüli szabályokat alkalmazunk, melyek leginkább az egészséges életmód kialakítással kapcsolatosak. A részletes szabályzat az aktualitásnak megfelelően készül. Kiemelt területek:

Személyi higiéné

Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekek és a dolgozók személyi higiénéjének betartatására, melynek központi eleme a gyakori, alapos szappanos kézmosás, kézfertőtlenítés.

A dolgozók kötelesek naponta tiszta ruhában dolgozni, belépéskor kezüket fertőtleníteni.

Fokozottan ügyeljenek arra, hogy az óvodába érkezéskor, tevékenységek, étkezések, mosdóhasználat előtt és után minden gyermek alaposan mosson kezet. A gyermekek folyamatos felügyelete, a szabályok rögzítése, a betartás ellenőrzése minden felnőtt kiemelt feladata.

Érkezéskor a bejáratnál használják a vírusölő hatású kézfertőtlenítőt, annak használatára hívják fel a figyelmet. A gyermekek a kézfertőtlenítők használatát felnőtt felügyelete mellett végezzék. Kéztörlésre papírtörlők használata javasolt, ill., ha megoldható a törölközők egymástól távoltartása és heti kétszeri mosása szükséges.

A szülő és óvodai dolgozó a gyermekeknek tanítsa meg az úgynevezett köhögési etikettet: papír zsebkendő használata köhögéskor, tüsszentéskor, a használt zsebkendőt ki kell dobni, majd kezet kell mosni. A köhögési etikett magas szintű betarthatósága érdekében gondoskodni szükséges a megfelelő mennyiségű papír zsebkendő folyamatos rendelkezésre állásáról.

Kerülni szükséges továbbá a felesleges közvetlen testkontaktust, valamint a saját arc, szem, száj érintését is. Erre a szülő és pedagógus is sokszor hívja fel a gyermekek figyelmét.

Szellőztetés

Előnyben kell részesíteni a szabadtéri (sport jellegű, szabadtéri játékokkal gazdagított) tevékenységet. A lehető legtöbb időt az udvaron kell tölteni, a csoportok egymástól történő elkülönítésével. Kerüljük a személyes érintkezéssel járó játékokat.

Zárt térben a kórokozók koncentrációjának minimalizálása érdekében nagyon fontos a csoportszobák, helyiségek fokozott és folyamatos szellőztetése az időjárás függvényében.

Fokozott fertőtlenítés

A köhögéssel, tüsszentéssel a különböző felületekre került vírus inaktiválása érdekében fokozottan ügyelni kell az intézmény területének tisztaságára, a napi háromszori fertőtlenítő takarítás elvégzésére. A fertőtlenítő takarítás során kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a kézzel gyakran érintett felületek (ilyenek pl. az ajtókilincsek, korlátok, villanykapcsolók, mosdók csaptelepei stb.) vírusölő hatású szerrel fertőtlenítésre kerüljenek.

A gyermekek által használt játékokat, sporteszközöket, játszótéri eszközöket naponta szükséges fertőtleníteni. Ezért csak olyan játékok, eszközök legyenek elöl, melyek fertőtlenítése, szárítása megoldható.

A takarítást végző dolgozók használjanak védőkesztyűt. A fertőtlenítőszereket minden esetben a gyártó által magyar nyelven feltüntetett használati utasítás szerint, megfelelő koncentrációban és megfelelő behatási idővel használják fel. A textíliák gépi úton történő fertőtlenítő mosása a kijelölt dolgozó feladata.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	
Minimumszint	**Maximumszint**
Felnőtt jelenlétében, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja	Önállóan, helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik ruháját, helyre rakja
Felnőtt jelenlétében önállóan öltözik, cipője bekötéséhez felnőtt segítségét kéri	Önállóan öltözik, ruháját ki-be gombolja, cipőjét befűzi, beköti
Figyelmeztetni kell az esztétikus megjelenésre	Igényévé vált az esztétikus megjelenés
Felnőtt jelenlétében önállóan, rendszeresen tisztálkodik, vigyáz a mosdó rendjére, ismeri a környezettudatos magatartási formákat	Szokásává vált a rendszeres, igényes, önálló tisztálkodás, vigyáz a mosdó rendjére, alkalmazza a környezettudatos magatartási formákat
Felnőtt jelenlétében mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja	Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tarja
Figyelmeztetésre használ zsebkendőt	Önállóan szükség szerint használ zsebkendőt
Képes eldönteni, mennyi ételt kér, bíztatásra önállóan tölt folyadékot	Önállóan eldönti, mennyi ételt fogyaszt, önállóan tölt folyadékot
Az evőeszközöket figyelmeztetésre megfelelően használja	Készségszinten használja az evőeszközöket
Felnőtt jelenlétében esztétikusan, higiénikusan étkezik	Igényévé vált az esztétikus, higiénikus étkezés
Viselkedését többnyire képes kontrollálni, a megismert szokásokat – szabályokat legtöbbször alkalmazza	Viselkedését képes kontrollálni, a megismert szokásokat – szabályokat alkalmazni képes
Baleset-megelőzéssel kapcsolatos szokásokat – szabályokat többnyire betartja	Baleset-megelőzéssel kapcsolatos szokásokat – szabályokat betartja

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

- Alapozódjanak meg a szociális érzelmek, a helyes erkölcsi tulajdonságok, az akarat fejlődése.
- A gyermek készüljön fel az együttműködésre, a választásra és döntésekre, a társadalomba való beilleszkedésre.
- Alakuljon ki belső igény a kölcsönös kapcsolatfelvételre, a szociabilitás fejlesztésére és ébrentartására.
- A gyermek fogadja el, értse meg, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Alapozódjon meg a gyermekben a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés.

Feladataink:

- Az otthonos, derűs, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó, megértő, szeretetteljes légkör és állandó értékrend kialakítása.
- Az óvodapedagógus - gyermek, gyermek – gyermek, felnőtt - gyermek kapcsolatának, pozitív attitűdjének érzelmi megerősítése, szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése.
- A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A gyermek nyitottságára építve, az élmény-nyújtás kiemelkedő fontosságának figyelembevételével, többek között hagyományok, ünnepek megtartásával, a gyermek megismertetése szűkebb és tágabb környezetével, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, ezek megbecsülésére.
- A gyermek szociális érzékenységének, fejlődésének, éntudatának alakítása, társas szükségleteinek kielégítése, reális énkép, önismeret, önkifejező törekvéseinek alakítása.
- A humanista élet értékeinek közvetítése, a gyermek egyéni különbségeinek elfogadása, tisztelete, tolerálása.
- A gyermeki szabadság biztosítása az autonómia és az ésszerű korlátok összehangolásával.
- Példamutató, modellként követhető magatartás, kommunikáció közvetítése.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet töltsön be (pozitív attitűdje, pozitív érzelmi töltés).
- A gyermek egyéni értékeinek, pszicho-szociális tényezőinek, interperszonális kapcsolatainak figyelembevétele, kommunikációt fejlesztő játékos feladatok alkalmazása.
- Differenciált követelmények állítása.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében, nehezen szocializálható, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, lassabban fejlődő, speciális, sajátos törődést igénylő gyermekek az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekhez /pszichológushoz, logopédushoz, gyógytornászhoz, gyógypedagógushoz/ való irányítása, az óvoda segítő együttműködésével.
- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák megválasztása és alkalmazása a szakemberekkel való szoros együttműködés elősegítése.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: Az érzelmi beleélés empátiás átvétel képessége, saját érzelmeik kifejezésének képessége, az indulati élet elvárható uralása, kontrollja, az érzelmek felismerésének képessége, a frusztrációtűrés képessége, döntésképesség, együttműködés, konfliktuskezelés, kudarctűrés,

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Fejlesztjük erkölcsi, akarati, esztétikai, intellektuális érzelmeiket pl. együttérzés, együttműködés, bizalom, örömszerzés, segítőkészség, részvét, másság elfogadása, igazmondás, igazság, igazságosság, önfegyelem, illemtudó viselkedés, lelkiismeretesség, őszinteség, tisztelet, udvariasság, önzetlenség, feladattudat, szép befogadása, önfegyelem, tolerancia, önállóság, önbizalom, figyelmesség, identitástudat, kitartás, feladattudat, szabálytudat.

Feladataink részletezése:
Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.
Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
Érzelmi nevelés az óvodában töltött idő minden percét áthatja.
Az óvodás gyermek magatartásának jellemzője az **érzelmi vezéreltsége**. Hatékony személyiségfejlődése csak **érzelmileg biztonságos közeg**ben jön létre.

A gyermekeknek szüksége van arra, hogy a kapcsolataik alapja érzelmekre épülő, **szeretetteljes** legyen, ami segíti számukra az új befogadását, élményfeldolgozását, szociális viselkedés minták átvételét, a normák, szabályok elfogadását, alkalmazását.
A gyermek felé a **társadalmi normák, értékrendszerek** mindig egy adott csoporton keresztül épülnek be. Fontos tehát, hogy milyen normákat, elvárásokat, modelleket tárunk a gyermekek elé.
A **felnőtt-gyerek kapcsolat** az alapja és egyben a háttere minden pedagógiai munkánknak.

Az óvónő és a nevelést segítő **modell**ként, mint az egész közösségi élet megszervezője vesz részt a gyermekek érzelmi nevelésében. Modellt nyújtunk kommunikációnkkal, bánásmódunkkal, viselkedésünkkel, pedagógiai munkánkkal és az integrált neveléssel, amelyet a gyermekek önként átvesznek, és beépítik, beiktatják saját szokásrendszerükbe.

A **közösen átélt élmények, tapasztalatok** kiemelkedő pedagógiai fontosságúak, mert növelik az egyén társas hatékonyságát, fejlesztik szociális érzékenységét, kialakítják, alakítják az egymás iránti toleranciát, segítik a társas kapcsolatok alakulását, alakítják a gyermek viselkedését, összehasonlításra, modellkövetésre adnak lehetőséget.
A csoporthatás kiegészíti a család szerepét, felerősíti azt.

A **kortársi kapcsolatok** nagy hatásúak a gyermekek szocializációjában, amelyhez megfelelő színteret nyújt az óvoda, az óvodai csoport. E kapcsolatok alakulását szociometriai vizsgálattal „mérjük", az eredményeket a naplóban rögzítjük, s felhasználjuk a következő időszak nevelési tervének készítésekor.

Az érzelmi biztonság kialakulásához a gyermekek életkori igényeinek megfelelő **napirendet és hetirendet** alakítunk ki, amely biztonságot, támpontot, állandóságot jelent a gyerekek számára.

Az első **találkozás az óvodával** nagymértékben befolyásolja a gyermekek későbbi beilleszkedését a közösségbe.
A megismerkedés folyamata óvodánkban több hónap alatt többszöri találkozást foglal magában.
Az első találkozóra április végén a nyílt napok alkalmával kerül sor, ekkor lehetőség van minden óvodarész, minden alkalmazott, valamint a helyiségek és udvarok megismerésére.
A beiratkozást követően, minden családot szeretettel várunk családi/gyermeknapi rendezvényünkre. A beszoktatási időszakban egész nap együtt (óvónő, dajka) segítjük a minél könnyebb beilleszkedést, kisebb ajándékkal várjuk az újonnan érkezőket. Nyugodt barátságos, elfogadó csoportlégkört alakítunk.
További feladataink: a gyermek adatainak megismerése, informálódás a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmeiről családlátogatás alkalmával. Szülői értekezlet tartása. Később: a spontán, benyomásokra, élményekre, tapasztalatokra épülő nevelés-tanulás megszervezése.

Az érzelmi nevelés feladatai a tevékenységekben valósulnak meg.
A gyermek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk, ugyanakkor határokat is kijelölünk a kialakított **szokásokkal, szabályokkal**.

A legjelentősebb gyermeki tevékenységi forma - a **játék** - kapja a legtöbb időt, és a többi tevékenységi formát úgy építjük köré, hogy minél ritkábban szakítsuk meg a folyamatosságát.
Kiemelt szempont a minél több **mozgás**, illetve szabad levegőn történő tevékenység beiktatása.

Az érzelmi nevelés, szocializáció megvalósításában nagy szerepet kapnak **óvodánk ünnepei, hagyományai,** ezért kiemelten fontosnak tartjuk ezek megszervezését, a gyermekek számára felejthetetlen élményt nyújtó lebonyolítását. SZMSZ-ünk alapján egyes ünnepeket zárt, másokat a szülők számára is nyitott formában tartunk.

Az **eltérő képességű és tulajdonságú gyerekek** számára megkeressük a fejlesztést leginkább hatásossá tevő egyéni bánásmódot, differenciált fejlesztést, szükség esetén szakember segítségét vesszük igénybe.

Bántalmazás, erőszak esetén (gyermek – gyermek, netán gyermek – felnőtt) a szülő bevonásával okfeltárást végzünk, fogadóóra keretében közösen törekszünk a felmerülő problémák megoldására, szükség esetén külső szakember bevonásával. A gyermeket nevelési tanácsadásra, óvodapszichológusi vizsgálatra, fejlesztő foglalkozásokra irányítjuk.

Óvodánk elnyerte a „**Boldog Óvoda**” címet, ezért 2019. szeptember 15-től bevezetésre kerül a Boldogságóra program.

A pozitív pedagógiai szemlélet alapelveit tartalmazó 10 hónapos program tematikájának ütemezése 3 felelős óvodapedagógus feladata. Antal Mónika, Monoriné Koncz Zsuzsanna és Krumesz Mariann havi rendszerességgel tartják a „Boldogságórát” csoportjukban.
A 10 egymásra épülő témakört, szeptembertől júniusig dolgozzák fel, minden hónapban 1 témát. A foglalkozások heti egy alkalommal valósulnak meg.

A hónap további részében szabad tevékenység keretében használják fel a Boldogságóra anyagát, rávilágítva a gyermeknek arra, hogy a boldogság mindenhol ott van, csak észre kell venni. Projektmódszert alkalmazva, játékos gyakorlatokkal, hétköznapi élethelyzetek felidézésével fejlesztik a gyermekek személyiségét, törekednek az erkölcsi normák követésére. A napi rutinjainkba is igyekeznek beépíteni a Boldogságórán tanultakat. A gyermekek tudjanak hálásak lenni, egymásnak megbocsájtani, az apró örömöket felfedezni, jó cselekedeteket tenni stb.
Naponta a „szeretetkörben” egymás pozitív tulajdonságát tudják kiemelni, értékelni.

A foglalkozásokat kézikönyv, munkafüzet, Bagdy Bella énekei, Bagdi Emőke mozgásos relaxációs gyakorlatai, meditációi segítik. A könyv mesével, bábjátékkal, énekkel, kézműves ötletekkel, játékokkal egészíti ki a pedagógus munkáját. A „Boldogságóra” anyagát a gyermekek képességeinek és életkori sajátosságainak megfelelően választják ki.

A boldogságóra program keretében feladatok:

- A gyermekekben a pozitív attitűd iránti fogékonyság megalapozása, érzelmi intelligenciájuk fejlesztése
- A gyermekek reális önismeretének, önértékelésének a kialakítása
- A gyermekek szorongásainak csökkentése
- A gyermek önbizalma, egymás közötti kapcsolataik fejlesztése
- Problémamegoldás fejlesztése, pozitív megoldások megtalálása

A két pedagógus szakmai napok, hospitálási lehetőségek kihasználásával mutatja be valamennyi pedagógus számára a folyamatot és eredményeket.

E programot a következőkben bármely pedagógus alkalmazhatja.

Az SNI-s gyerekek esetében az óvodában a beszoktatás a szülővel, és a lehetőséget fenntartva, szakember bevonásával, fokozatosan valósítható meg mindaddig, amíg ezt a gyermek, a szülő, a pedagógus igényli. Segítséget ad erre a szakember hatékony beilleszkedést elősegítő módszere. /egyéni és kiscsoportos fejlesztő helyiségek, udvar, tornaterem stb./

Az SNI-s gyermek szüleivel, és a szakemberekkel szoros kapcsolatot tartunk a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.
Az óvónő és a szakember közösen alakítják ki a legmegfelelőbb feltételeket az SNI-s gyerekek óvodai tevékenységeihez /akadálymentesség, üléshelyzetek, támaszkodási lehetőségek/. A dajkákat, segítőket is közösen készítik fel az SNI-s gyerekek fogadásához szükséges gyakorlati teendőkre.

Ismerkedés az óvodával
A szülőknek lehetőséget adunk, hogy gyermekükkel a beszoktatás előtt látogassanak el abba a csoportba, ahová a gyermek felvételt nyert. Fontos, mert az SNI-s gyerek és családja igen szűk körben élnek, ismeretségi körük gyakran a gyerek állapota miatt meghatározott.

Napi kapcsolattartás
Fontos, hogy a mindennapi - a gyermeket érintő - eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjék, mind a szülők, mind a szakember és a pedagógusok részéről.
Fontos a szükségletekkel kapcsolatos információ, a technikai segédeszközök használatának, kezelésének ismerete, az esetleges gyógyszerhatás várható következményeinek jelzése, amely a gyermek viselkedését befolyásolhatja. Továbbá, ha az SNI-s gyermek óvodán kívüli fejlesztésre, foglalkozásra jár, ezt az adott napon figyelembe kell venni, hogy az esetleges túlterhelést el lehessen kerülni.

Kiemelt fontosságú kapcsolatok
Orvosok: neurológus szakember ellenőrizze az agykárosodás lehetőségét, fennállását vagy kialakulását a gyermeknél.
Ortopéd szakorvos: vizsgálja a gyermek mozgásállapotát, felírja a szükséges segédeszközöket.
Szemész, orr-fül-gége szakorvosok vizsgálatai a látás, hallás, beszédfogyatékos gyermekek esetében.
A szakértői bizottság: mindenben segíti a gyermeket, a szülőt, az óvodapedagógust és a nevelést segítők munkáját, hatékonyságát.
Az orvosok konzultálnak a szakemberekkel, s előírják a szükséges terápiát. A szakember részletesen informálja az intézményt, a pedagógusokat a változásokról és az alkalmazandó feladatokról.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
ÉRZELMI, ERKÖLCSI, ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	
Minimumszint	**Maximumszint**
Elfogadja önmagát, csoporttársait és a csoportban dolgozó felnőtteket	Képes elfogadni önmagát, önértékelése megfelelően alakul Ragaszkodik csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez
Az óvodában dolgozó felnőtteket ismeri, ha szüksége van rá, segítséget kér	Ismeri az óvodában dolgozó felnőtteket, ha szüksége van rá, bizalommal fordul hozzájuk Képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival
Szokás - szabályrendszert ismeri, felnőtt jelenlétében alkalmazza	Szokás - szabályrendszert ismeri, és jól alkalmazza
Az óvoda viselkedéskultúrájának elvárásait figyelmeztetésre képes alkalmazni	Szokásává váltak az óvoda viselkedés-kultúrájának elvárásai, pl. udvariasság, segítségadás, bizalom, őszinteség, tisztelet, illemtudó viselkedés, együttérzés, egymásra figyelés
Konfliktusait segítséggel képes rendezni	Képes késleltetni igényét, választani, egyezkedni, döntést hozni, konfliktusokat megoldani a másik érdekeinek figyelembevételével
Ösztönzésre megosztozik a játékszereken társaival	Játékszereken megosztozik társaival
Többnyire késleltetni tudja szükségletei kielégítését	Késleltetni tudja szükségletei kielégítését

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

6.3.1. Anyanyelvi nevelés és a kommunikáció

A környezettel való érintkezés, önkifejezés, gondolkodás legfőbb eszköze a beszéd, a kommunikáció. Ez a nevelési terület jelentkezik mindenben, mindenre kihat, az ember minden tevékenységét átszövi, nélküle elképzelhetetlen lenne a nevelés, tanulás.
Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi fejlesztés és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása, - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére-szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, és a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Célunk:

- Az aktív szókincs bővítése, fejlesztése.
- A gyermekek metakommunikációs eszköztárának fejlesztése.
- A gyermekek beszédtechnikájának alakítása.
- A gyermekek képesek legyenek érzelmeiket, élményeiket, gondolataikat mások számára érthető módon megfogalmazni, és mások közléseit megérteni.

Feladataink:

- „Beszélgető” légkör kialakítása.
- Helyes mintaadás.
- Lehetőség teremtése a kommunikáláshoz.
- Párbeszédek kezdeményezése, beszédkedv fenntartása, a gyermek kérdéseinek megválaszolása.
- Irodalmi nevelés, bábozás, dramatizálás keretében a gyermekek beszédértésének, beszédkedvének, kifejezőkészségének stb. fejlesztése.
- Játékos szituációk teremtése, helyzetgyakorlatok.
- Szükség esetén a gyermek logopédiai foglalkozásra irányítása, szülő bevonásával.
- Anyanyelvi játékok gyakori alkalmazása, sikerélményhez juttatás fontossága.
- Anyanyelvi fejlesztésnél a helyes mintaadás, szabályközvetítés, a beszéd- és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermekek meghallgatása, kérdésfeltevés és a gyermeki kérdések mindenkori megválaszolása.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: verbális képesség, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, kreativitás, analizáló, szintetizáló képesség, tanulás, nyelvhasználat, alapvető mentális képességek...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: jártasság, ismeret, tudás, kreativitás, alkotókészség, gyermeki autonómia...

Feladataink részletezése:
A verbális kommunikáció lényegében a nyelv használata, a beszéd.
Az ember legfőbb kommunikációs eszköze a hangképző szerve, amely a beszédet lehetővé teszi. Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez, és a beszédben tudja megérteni a külvilágot ugyanúgy, mint a saját világát. A beszéd fejlődését csak a gyermek biológiai – pszichés fejlődésének egészével összevetve érthetjük meg, de ezen túl állandóan figyelembe kell venni azt a speciális kulturális miliőt, amelyben a gyermek él. A beszéd kialakulása hosszú, bonyolult fejlődési folyamat. Fejlődésének ütemét idegrendszeri és környezeti tényezők szabják meg.

Ép beszéd csak akkor alakul ki, ha a beszédszervek a hallás, az idegrendszernek a beszéddel és az értelmi működéssel összefüggő területei épek, és ha biztosított a beszélő környezet.
A nevelőmunkánkban számolnunk kell azzal, hogy az óvodába kerülő gyermekek között egyre több a megkésett beszédfejlődésű, illetve beszédhibás gyermek. Egyes gyermekeknél fejlesztésre szorul az optikus és akusztikus differenciáló képesség, a fonetikus hallás és a szavak analízise. Előfordulnak olyan problémák, amelyek nem igényelnek logopédiai korrekciót, de tudatos és következetes fejlesztő tevékenységet igen, például légzéstechnikai probléma, hangsúlyozás stb., ezek játékos gyakorlására a mindennapi élet folyamatában teremtünk megfelelő lehetőségeket.

A nonverbális, metakommunikatív formákat a gyermek a szocializációban tanulja meg, ezek egyrészt segítséget nyújtanak számára az emberi viszonylatokban való eligazodásban, másrészt abban, hogy érzelmeit, érzéseit megtanulja más módon is kifejezni.
E kifejezési formák, mivel a szocializáció folyamatában zajlanak, életük minden területét érintik.
A nevelés során a gyermek megtanul uralkodni érzelmi reakcióin, a verbális és metakommunikatív kifejezésmód az éréssel párhuzamosan szinkronba kerül, s ez az összhang fontos ahhoz, hogy a közlés a befogadó számára őszinte, hiteles, kongruens legyen. Alapvető a felnőtt hiteles mintája, különben a gyermek elbizonytalanodik, negatív önkontroll, frusztráció érzése alakulhat ki. Minél kisebb a gyermek, annál inkább figyel a metakommunikációra. A beszédtanulással, a gondolkodás fejlődésével párhuzamosan a gyermek egyre inkább figyel a szavakra, és a metakommunikáció jelentősége háttérbe szorul.

Az anyanyelvi nevelés nem önmagában álló külön feladat, hanem a személyiség fejlesztésének eszköze, s ugyanakkor elmondhatjuk, hogy az óvodai élet minden területében jelen van, nincs olyan tevékenység, amelyben ne lenne szükség kommunikációra, vagy legalább metakommunikációra.

Elsődleges feladatunk, hogy folyamatosan lehetőséget teremtünk a kommunikáláshoz, párbeszédek kezdeményezéséhez, beszédkedv fenntartásához. Ezek lehetnek spontán, ill. általunk irányított kommunikációs helyzetek.
Feladatunk a személyiség pszichés beállítódásának megalapozása az elfogadó, együttműködő, önálló, találékony, kapcsolatkész attitűd kommunikációs viszonylatának kialakításával.

Minden gyermek azt érezze, hogy biztonságban van, örülnek sikereinek, átérzik nehézségeit, szorongásait. Az anyai gyengédséget közvetítő gondozással éreztetjük empátiánkat, hogy a gyermek merjen, akarjon szólni hozzánk.
Csakúgy, mint minden tevékenységben, itt is differenciált pedagógiai munkát alkalmazunk, különös tekintettel azokra a gyermekekre, akik otthon kevesebb melegséget kapnak.

Olyan helyzeteket, szituációkat teremtünk és használunk ki, melyekben a gyermekek elmondhatják élményeiket - pl. a bábjáték segítségével -, mely biztosítja számukra a kommunikatív jelrendszerben való játékos eligazodást, a mozgásos és érzelmi reagálást.
Játékos szituációk teremtésével, helyzetgyakorlatokon keresztül az emberi érintkezés alapszabályainak (köszönés, csendes, mást nem zavaró beszéd, mások kivárása, bemutatkozás, megszólítás stb.) megismertetése, gyakoroltatása. A helyzetgyakorlatokban a gyermekek a szerep szerinti beszédmódot is gyakorolhatják.

A nap folyamán lehetőséget adunk arra, hogy elmondhassák, ami örömet, bánatot okozott nekik, ami történt velük, vagy amire vágynak, s elvárjuk, hogy hallgassák meg egymást, ebben szintén modell értékű mintát adunk számukra. Témafelvetésekkel vitakultúrájukat is alakítjuk, közben az egymás elfogadása, a hibázás lehetősége, a probléma megoldás, döntési készség is alakul.

Az anyanyelvi nevelésben kiemelt szerepet kap a mesélés, mesehallgatás, versmondás, mely a szereplők közötti viszonylatok megfigyelését segíti elő. A történet megfigyeltetése fejleszti az önálló mese-, versmondó készséget, az elemi dramatizálási képességet. A mesehallgatás növeli a gyermek passzív szókincsét, mely a bábozás, dramatizálás által aktívvá válhat. A mesélés során nő a beszédkedv, fejlődik a beszédértés, kifejezőképesség.
A mozgás, tánc, pantomim elemek felhasználása amellett, hogy segít a gyermekek gátlásainak feloldásában, a metakommunikációs eszköztárának fejlesztésére is alkalmas, s végül előkészíti a verbális dramatizálás képességét is.

Összességében elmondhatjuk, hogy a kommunikációs képességfejlesztés során fejlesztjük a gyermek érzelmeinek nyelvi kifejezőképességét a verbális és nonverbális téren egyaránt.

A gyermekkel való egyszerű beszélgetés is alkalmat ad a gyermek beszédtechnikájának alakítására, de olyan esetekben, ahol ez nem elég - a szülő bevonásával - logopédus segítségét is igénybe vesszük. Az egyéni fejlesztés során figyelünk, hogy nyelvtani szempontból helyes mondatalkotással fejezzék ki magukat a gyermekek. Feladatunk az életkori beszédhibák javítása, megszüntetése, a gyermekek beszédszerveinek edzése, a helyes kiejtés és beszédritmus kialakítása.
A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

6.3.2. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Célunk:

- A gyermekekben reális ismeretek, fogalmak alakuljanak ki a környező világról, valóságról, melyet egyéni képességeihez igazodva különböző tevékenységekben és élethelyzetekben gyakoroljanak.
- Értelmi képességek, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás - alkotóképesség fejlesztése.

Feladataink:

- A meglévő tapasztalatokra, élményekre és ismeretekre építve sokoldalú érzékszervi megtapasztalás és játékba épített ismeretszerzés biztosítása.
- A társadalmi és természeti környezettel kapcsolatban tapasztalatokhoz juttatás, különböző tevékenységekben és változatos élethelyzetekben való gyakorlás.
- Problémamegoldó tevékenységek lehetőségeinek megteremtése.
- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek folyamatos rendszerezése, bővítése, értelmi képességeik fejlesztése, szükség szerint speciális módszerek, eszközök alkalmazása.
- A gyermekek érdeklődésének, kíváncsiságának, életkori sajátosságainak figyelembevételével, változatos tevékenységeken keresztül, értelmi képességeik és kreativitásuk fejlesztése.
- Bátorító felnőtt modell nyújtása.
- Az SNI-s gyerekeknél a kompenzációs, kognitív funkciók előnyben részesítése a cselekvő kísérletezést és tapasztalatszerzést, tárgyi cselekvést elősegítő környezetben.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, kreativitás, analizáló, szintetizáló képesség, verbális képesség, tanulás, nyelvhasználat, alapvető mentális képességek...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: jártasság, ismeret, tudás, kreativitás, alkotókészség, gyermeki autonómia...

Feladataink részletezése:
A „szeretem” és „nem szeretem” dolgok sokáig meghatározzák a gyermekek érdeklődését, pozitív vagy negatív hatásuk érződik a későbbi tevékenységükön.
A gyermekek életkori sajátosságaiból adódó természetes kíváncsiságukra, érdeklődésükre építve úgy szervezzük óvodai életünket, hogy a felkínált ismeretanyag játékosan, mozgásos tevékenységekbe ágyazottan, sokoldalú érzékszervi megtapasztalást biztosítva, komplex módon fejlessze értelmi képességeiket.
Fontos az olyan érzelmi biztonság kialakítása, - meleg, szeretetteljes, a tévedés lehetőségét is „megengedő” óvodai légkör megteremtése - amelyben a gyermek nyugodtan kipróbálhatja képességeit, manipulálhat, tevékenykedhet saját igényének megfelelően, hiszen a megismerés ebben a korban tevékenységbe ágyazott.
Az értelmi nevelés feladatai a tevékenységekben valósulnak meg (részletesen 7. pont).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
ANYANYELVI NEVELÉS, ÉRTELMI FEJLESZTÉS	
Minimumszint	**Maximumszint**
Passzív szókincse, egyre inkább aktívvá válik	Aktívan használja tapasztalatai során bővült szókincsét
Legtöbbször képes a másik meghallgatására	Nyugodtan, figyelmesen végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
Udvariassági kifejezéseket sokszor használ	Az udvariassági kifejezéseket mindig használja
Képes megértetni magát a társaival, a felnőttekkel	Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi gondolatai érthető, folyamatos kifejezését
Szívesen beszélget	Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni Élményeiről bátran, szívesen beszél
Legtöbbször helyesen használja a névmásokat, névutókat, a jövőidejű igeidőt és igemódokat	Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot Helyesen használja a névmásokat, névutókat, a jövőidejű igeidőt és igemódokat
Arcjátéka, gesztusai beszédének tartalmához igazodnak	Beszédét személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri
Kevés hibával tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek)	Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek)
Értelmi képességei korának megfelelőek, alkalmas az iskolakezdésre	Értelmi képességei korának megfelelőek, alkalmas az iskolakezdésre
A gyermekekben alakulnak reális ismeretei, fogalmai a környező világról	A gyermekekben reális ismeretek, fogalmak alakulnak ki a környező világról

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái, és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

Célunk:

- A gyermek személyisége, énképe pozitívan alakuljon.
- A gyermek ismerje és tartsa be a nyugodt játékhoz szükséges szabályokat.
- Korának megfelelő szintű játékformák jellemezzék játéktevékenységét.
- Az SNI-s gyermek irányított segítséggel tudjon gyakorló, konstrukciós, didaktikus játékkal játszani, egyszerű szabályjátékban részt venni, és spontán is végezzen játéktevékenységet.

Feladataink:

- A játékhoz szükséges optimális feltételek megteremtése: nyugodt légkör, elegendő idő, megfelelő hely, megfelelő és esztétikus eszközök biztosítása.
- Élményszerzési lehetőségek kihasználása a különböző játékformákban.
- A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése a játék során, s a játékban rejlő fejlesztés kihasználása.
- A játék fontosságának felismertetése a szülőkkel.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesítése.
- Az SNI gyermek egyéni, differenciált segítése.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: megfigyelőképesség, figyelem tartóssága, alak-, formalátás, egyensúlyozó érzék, finommotorika, koordinációs képesség, kondicionáló képesség, mozgás ügyesség, összerendezett mozgás, rész-egész megkülönböztetése, szem-kéz koordináció, részfunkciók javítása, egymás iránti érdeklődés, egymáshoz való alkalmazkodás, feladattudat, figyelem, kitartás, kötelességtudat, kreativitás, önállóság, önbizalom, szabálytudat, tűrő-, és konfliktus megoldó képesség...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: ismeretszerzés, énkép alakulása, szerepvállalás, derű, vidámság, szabálytudat, másik tisztelete, viselkedési szabályok, interakció gazdagodása....

Játékformák:

- gyakorló játék,
- építő - konstruáló játék,
- szerepjáték, szimbolikus játék,
- szabályjáték,
- barkácsolás,
- bábozás, dramatizálás.

Feladataink részletezése:

- **A játékhoz szükséges optimális feltételek megteremtése, élményszerzési lehetőségek kihasználása**

A játék optimális feltételei: megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Fontos az élményszerzési lehetőségek, valamint a játszóhely és játszótárs szabad megválasztásának biztosítása is.
Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.
A nyugodt légkör kialakításában óvodapedagógusaink érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, odafigyelő, segítőkész partnerek, akikhez bármilyen helyzetben bizalommal fordulhatnak a gyermekek.

Az egész nap folyamán a legtöbb időt az elmélyült, nyugodt, **szabad játékhoz** biztosítjuk, úgy a csoportban, mint az udvaron is, így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
Indokolatlanul nem zavarjuk meg a gyermeket, folyamatos napirendet alakítunk ki (reggeliztetés), így biztosítjuk a játék hosszantartó, zavartalan folyamatosságát.
A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

A gyermek szabad játéka nem jelenti a pedagógusi munka teendők hiányát. A pedagógus feladata ekkor is sokrétű, hiszen a feltételek megteremtése, a játék figyelemmel kísérése, szükség esetén a segítő, támogató attitűd fontos eleme e tevékenységnek.

Csoportszobáink kialakítása révén (galériák) egyidejűleg több színteret ad a gyermeki játéknak. A csoportszoba mellett a tornaszoba, és az udvarrészek is gazdag lehetőséget nyújtanak minden korosztály, ill. a különböző igényű gyermekek számára.
Óvodánk eszközfelszereltsége gazdag választékot nyújt bármely játékforma választásához, figyelembe véve a különböző életkorú és fejlettségű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelését. Eszközeink esztétikusak, jó minőségűek, biztonságosak. Az eszközök gyarapításában pedagógusaink nagy fantáziával és alkotókészséggel vesznek részt.

Miként játékot, úgy játszótársat is szabadon választhatnak óvodásaink, s ez magába foglalja az elkülönülés, félrehúzódás jogát is, vagy akár a felkínálkozó játszótárs elutasítását is. Ez esetben nagyon fontos, hogy a felmerülő konfliktust, frusztrációt óvónőink nagyon tapintatos, empátiás közeledéssel oldják fel a gyermekekben.

A feltételek megteremtéséhez tartozik a rendszeres tapasztalatszerzés, az élménynyújtás. Az élmény minden játéknak fontos forrása, másfelől alapvetően eltér a többi feltételtől, mégpedig annyiban, hogy a környezet élményszerű megismertetése nem csak a játéknak fontos feltétele, hanem az óvodai nevelés egészének. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó és pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék egyik legfőbb sajátossága, hogy minden formájában szabálytanulást segít elő, éspedig nem erőltetetten, szándékoltan, hanem spontán módon, főként utánzás útján.

Stabil, értelmes szokásokat-szabályokat hozunk, amelyek biztosítják a gyermekek nyugalmát és biztonságérzetüket az egész nap folyamán, ezt szolgálják pl. a jól elkülönített játszóhelyek, az egy területen játszók létszámának maximalizálása stb.

A szokás-szabályrendszer kialakításánál a csoport összetételét, s fejlettségét vesszük elsődlegesen figyelembe. Szabályaink a másik játékának tiszteletben tartását, a másikkal való megegyezést, valamint az eszközök megóvását szolgálják.

Óvodapedagógusaink pozitív megerősítéssel rögzítik a kialakítandó szabályokat, s egyben a gyermek viselkedésével kapcsolatos pozitív visszacsatolással segítik a szocializálódás folyamatát.

Fontos, hogy nem avatkozunk be indokolatlanul a gyermekek játékába. A segítés módját és mértékét mindig a konkrét játékhelyzetnek, a csoport és az adott gyermek fejlettségének, igényének megfelelően alkalmazzuk.
A közbelépés csak akkor szükséges, ha a gyermekek egymást zavarják, ha a játékszerek használata testi épségüket veszélyezteti, ha a konfliktusokat a játszó csoport nem képes önállóan megoldani, vagy ha a játék tartalma nem kívánatos viselkedési formák kialakulását váltja ki.

Szükség esetén a játék továbbfejlesztéséhez is adunk ötletet, de csak, ha a gyermek igényli, vagy úgy tapasztaljuk, hogy szüksége van rá. Igény szerint együtt játszunk a gyermekekkel – nem sértve a gyermeki önállóságot.
Fontos, hogy a gyermekek szabadnak és önállónak érezzék magukat, magabiztosan döntsenek, kezeljék konfliktusaikat.
Toleráns, együttérző viselkedés mintával modelláljuk a másság elfogadását.

- **A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése a játék során, s a játékban rejlő fejlesztés kihasználása**

A személyiségfejlesztés alap feltétele, hogy a pedagógus ismerje a fejlődési szakaszok jellemzőit általában, és speciálisan a csoport minden tagjának fejlettségét is.
Ismerjük a 3-6 és 7 éves korosztály általános pszichés sajátosságait, ehhez még megismerjük, megtapasztaljuk a csoport és azon belül az egyének környezetét, élményeit, tapasztalatait, érzelmeit, viszonyát a környezetéhez, illetve önmagához. A játékot úgy szervezzük, hogy az segítse a gyermeki személyiség széles körű, pozitív alakulását.

Figyelemmel kísérjük a játék során:

- a játszó csoportok szerveződését,
- a gyermekek elképzelését,
- a gyermekek gondolatmenetének alakulását,
- megfigyeljük, hogy ki milyen szerepeket vállal,
- viselkedésükkel milyen mértékben élik bele magukat az adott szerepekbe.

A gyermek fejlettségéről, képességeiről, hajlamairól a legtöbb tapasztalatot a játék során nyerhetünk, az így szerzett tapasztalatokat felhasználjuk a képességek kibontakoztatására az értelem, érzelem és akarat megnyilvánulására, formálására. A gyermekek fejlesztését mindig a játékukra építjük.

A szocializálódás foka, a társakkal való kapcsolat minősége, a konfliktus megoldó képesség, a játéktéma bővítésére való hajlandóság vagy képesség mind-mind a gyermek szociális, szomatikus, mentális fejlettségéről ad képet, ezek megfigyelése, rögzítése elengedhetetlen feladat.

Mivel óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni bánásmódra, a gyermekek egyéni megismerésére - fejlesztésére, ezért a játék terén is fontosnak tartjuk kiemelni a **fejlesztő játék**ot.

A fejlesztő játékokat, mint eszközt és módszert célzottan és tudatosan alkalmazzuk, ha a fejlődés valamilyen oknál fogva nem következik be, és úgy látjuk, a gyermeknek szüksége van a segítségre. Ez a módszer alkalmas a lassúbb fejlődésű, koordinálatlan mozgású, vagy érdektelen, alacsony szinten szociábilis, és SNI-s gyermekek fejlesztésére is, valamint a gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről való tájékozódásra és a tehetséggondozásra is. Ekkor az óvodapedagógus kezdeményez és irányít a gyermek fejlettségét figyelembe vevő, differenciált fejlesztést biztosító játékot.
Ilyenek lehetnek pl. énekes, mozgásos játékok, bábozás, dramatizálás, értelmi képességeket, percepciós tapasztalást fejlesztő játékok. Kisebb korban, s elmaradást mutató gyermekeknél nagyon fontos, hogy megfelelő, a mozgáskoordinációt fejlesztő játékokat biztosítunk a gyermekeknek. Nagyobbaknál viszont már a testséma és percepciós képességeket fejlesztő játékok közül adunk választékot.

Játékok közben alakítjuk a gyermekek beszédkedvét, kifejező nyelvi kultúráját, kommunikációs készségét, magatartását. Oldhatjuk a gyermekek gátlásait, vidámabbá tesszük a hétköznapokat.
Ez már nem játék a szó igazi értelmében, hanem feladat a gyermek számára, amit játékos jelleggel végez. Ehhez kapcsolódóan, az aktualitásoknak megfelelően, folyamatosan cseréljük a fejlesztő játékokat

A játékba integráljuk a kezdeményezéseket is, így tudjuk fenntartani a gyermekek érdeklődését, aktivitását, a gyakorlás lehetőségét, a sikerélmény, a megismerés és a felfedezés

örömét. A folyamatosságot is biztosítjuk, hiszen a gyermek saját döntése alapján válthat játék – kezdeményezés - játék között.

Az SNI-s, mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

- **A játék fontosságának felismertetése a szülőkkel**

Mivel a gyermek játéka tükrözi élményeit, tapasztalatait, ebből kiindulva is sok ismeretre teszünk szert a gyermek otthoni elfoglaltságaira vonatkozóan.

Ezen túlmenően családlátogatás, ill. egyéni beszélgetések alkalmával ismerkedünk meg a gyermekek otthoni játékfeltételeivel, megbeszéljük a szülőkkel, hogyan teremthetnek nyugodt, ösztönző körülményeket gyermekük játékához, hogyan segíthetik elgondolásai megvalósításában.
Megpróbáljuk felismertetni az együttlét, a közös játék jelentőségét a gyermek érzelmi fejlődése és a bensőséges szülő - gyermek kapcsolat alakulásában.

E feladat megoldásához szükség esetén szakemberek segítségét is igénybe vesszük.

A játékok vásárlásához ötleteket adunk, szülői értekezleten bemutatjuk eszközeinket, felhasználásuk módját, ill. fejlesztő hatásukat. A nyílt napok és fogadóórák is jó alkalmak a példaadásra, s az egyéni megbeszélésekre.

Korcsoportok szerint, ill. az egyéni fejlettség figyelembevételével adunk tanácsot, ötleteket.
A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Járvány esetén a gyermekek által használt játékokat, sporteszközöket, játszótéri eszközöket naponta szükséges fertőtleníteni. Ezért csak olyan játékok, eszközök legyenek elöl, melyek fertőtlenítése, szárítása megoldható. Mesekönyvet, bábozás, dramatizálás eszközeit ne hagyjunk elöl, kivéve, ha moshatók.
A gyermekek figyelmét sokszor hívjuk fel, hogy a játékokat, eszközöket ne vegyék a szájukba.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
JÁTÉK	
Minimumszint	**Maximumszint**
Irányítással játéktevékenysége: szerepjáték, szabályjáték, konstrukciós játék	Főbb játéktevékenységei szerepjáték, szabályjáték, konstrukciós játék
Felnőtt jelenlétében alkalmazkodik a játék szabályaihoz	Alkalmazkodik a játék szabályaihoz, vigyáz a játékeszközökre
Ötletei, elgondolásai megvalósításához segítséget kér	Önállóan megvalósítja ötleteit, elgondolásait
Barkácsolásához segítséget kér	A barkácsolás természetes része a szerepjátékának
A segítséggel elkészített eszközt beépíti játékába	Az általa készített eszközöket felhasználja további játéka során
Felnőtt jelenlétében alkalmazkodik a játékszabályokhoz	Alkalmazkodik a játékszabályokhoz
Ösztönzésre képes szerepvállalásra, a szerepek elosztására	Képes szerepvállalásra, a szerepek elosztására
Ösztönzésre le tud mondani egy-egy kedves játékszerről	Le tud mondani egy- egy kedves játékszerről
Elfogadja a szerepjátékhoz szükséges eszközöket, játékszereket	Szerepjátékokat szervez, az azokhoz szükséges eszközöket, játékszereket önállóan kiválasztja
Képes az elkezdett játékot befejezni	Képes a játékot, mint folyamatot megélni

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk:

- A gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése, képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az ide járó gyermekek szerezzék meg az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatokat, fejlődjenek részképességeik, gondolkodási műveleteik, kompetenciáik.
- Sajátítsák el a megfelelő szokásokat–szabályokat.
- A gyermekek figyelme, feladattudata a kiinduló állapothoz, önmagukhoz képest mutasson fejlődést.

Feladataink:

- Személyre szabott, konkrét, reális, pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának segítése, a gyermek önmagához mért fejlődésének elősegítése.
- A gyermek előzetes tapasztalatainak, ismereteinek felmérése.
- Tanulást támogató környezet megteremtése, építve a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Játék és szabadidőben, cselekvő, felfedeztető helyzetek teremtése.
- A játékos, önként vállalt tanulási helyzetekben a gyermekekkel való együttműködés - együttes cselekvés élménye által tapasztalatok nyújtása, a világ felfedeztetése, érzékelés, észlelés és mozgás összekapcsolása, kreativitás erősítése.
- Összefüggések megláttatása, folyamatszemlélet alakítása.
- Teljes személyiségfejlesztés - motoros, perceptuális, verbális, mentális és szociális képességek fejlesztése - az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Spontán, szabad tevékenységek lehetőségéhez a megfelelő környezet megteremtése, különösen a nyári élet alatt. Ekkor tervezett tanulás nincs.
- A gyermekek segítése az őket ért információhalmazban való eligazodásban.
- Az SNI-s gyereknél az egyéni adottságokat figyelembe véve, minden életkorban az optimális terhelhetőségi szint megtalálása.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl. együttműködés, feladattartás, figyelemmegosztás, átvitel, feladattudat, gondolkodás, emlékezet, nyelvhasználat, rövid - hosszú távú memória, kudarctűrés, döntés, akarati tényezők, önismeret, önértékelés.

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl. kitartás, önállóság, önfegyelem, elfogadás, kudarctűrés……
Az alapvető mentális készségek /tanulás, emlékezet, rövid - hosszú távú memória, nyelvhasználat/ funkciói kihatnak az intelligencia következő formáira: nyelvi, logikai-matematikai, vizuális-térbeli, zenei, testi-mozgási, interperszonális intelligencia.

Tanulási folyamat lehetséges formái az óvodában:

- Spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- Utánzásos minta - és modellkövetéses magatartás és viselkedés elsajátítása, szokások alakítása.
- Óvodapedagógus által kezdeményezett, szervezett kötött és kötetlen tevékenység, játékos, cselekvéses tanulásra épülő ismeretszerzés.
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus és a szakember által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Gyakorlati probléma és feladatmegoldás.

A támogatottság a tanulás folyamatában:

- együtt tanulunk a gyermekekkel
- megbízunk a gyermekekben és engedjük, hogy saját maga hozza meg döntéseit
- meghallgatjuk és bátorítjuk a gyermekeket a másokkal való együttműködésre és a megbeszélésre
- időt adunk a feladat végiggondolásához
- személyre szabott, egyéni, pozitív értékeléssel segítjük, és tanácsokkal látjuk el a gyermekeket
- fegyelmezett, szorongástól mentes környezetet biztosítunk

Feladataink részletezése:

Az egész nap folyamán lehetőséget teremtünk a problémamegoldó tevékenységek kipróbálására, gyakorlására, ezek kapcsán megfigyeljük, hogy a gyermek hogyan közelíti meg a problémát, hogyan kommunikál, használja-e már a megértett módszert a problémák megoldásában. A visszacsatolásból megtudhatjuk, hogy a gyermek tudja-e alkalmazni képességeit, készségeit, tudását.

Legfontosabb számunkra a gyermek önbizalmának erősítése, egyéni, pozitív értékeléssel, így növeljük kitartását és visszatartjuk attól, hogy túl hamar feladja.

Megfelelően segítjük, hogy a gyermek felfedezzen és felismerjen olyan erőket és értékeket, mint a kitartás, képzelőerő, emlékezet.

A játékba integrált tanulás lehetőségeit a gyermekek gondolkodásának fejlesztésében közös pedagógiai szemlélet alapján értelmezzük és alkalmazzuk. Így tevékenység és élvezet egyszerre, lehetőség arra, hogy a gyermek együttműködjön másokkal, érveljen, vitázzon, problémákat oldjon meg, kutakodjon. Ezzel elősegítjük, hogy koncepciókat és stratégiákat dolgozzon ki, melyek által fejlődik a gondolkodása, tanulási képességei, logikája, beszédkészsége.

Egész nap folyamán, természetes és szimulált környezetben, többnyire spontán élethelyzetekhez kapcsolódva próbáljuk az ismereteket átadni. Fontos szempontnak tartjuk az ismeretek átadása során az ok-okozati összefüggések megláttatását és a folyamatok egymásra épültségének hangsúlyozását.

A gyermekek gondolkodásának, problémamegoldó képességének és vizsgálódó attitűdjének fejlődéséhez ösztönző helyzetekre, kihívásokra és felfedezésre késztető tapasztalatokra van szükségük. Mindezek kibontakozásának alapfeltétele az érzelmi biztonság megteremtése, valamint annak megéreztetése, hogy a felnőttek támogatására, bátorítására és segítségére mindig számíthatnak.

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	
TANULÁS	
Minimumszint	**Maximumszint**
Érdeklődése felkelthető	Nyitott, érdeklődő környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt
Feladatértésre képes, az egyszerű feladatokat rávezetéssel megérti	Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében megnyilvánul
Feladatainak, felnőtt jelenlétében eleget tesz	Feladatai végrehajtásában önálló, kitartó, türelmes, önfegyelemre képes, pontosságra törekszik
Felnőtt jelenlétében feladattartásra képes	Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő
Szándékos figyelemre, rövid ideig, ösztönzésre képes	Szándékos figyelemre képes, hosszabb a figyelem tartalma, terjedelme, képes a figyelem átvitelre, megosztásra Megjelenik a szándékos bevésés

Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére	Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére és rendszerezésére
A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.	A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7.2.1. Mozgás - mozgásfejlesztés

Célunk:

- A pszichomotoros készségek és képességek alakulása, fejlődése.
- A természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődése.
- A tanulási képességek, kompetenciák kialakulása, fejlődése.
- Az erő és az állóképesség fejlődésével, a gyermeki szervezet teherbíró képességének növelése, izomegyensúly kialakulása, egészséges fejlődés biztosítása.
- A gyermek teljeskörű személyiség fejlődése (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).
- Az SNI-s gyerekeknek fejlődjön saját testképe, testsémája, nagy és kismozgása váljon összerendezettebbé önmagához képest.

Feladataink:

- Napi rendszerességgel egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni szükségleteihez és fejlettségi szintjéhez igazodó kooperatív mozgásos játékok, mozgásfejlesztő játékok, tevékenységek és feladatok biztosítása, minden gyermek számára.
- Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formák, játékok nyújtása, melyek felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- A gyermekek természetes mozgásigényére építve a mozgás sokoldalú fejlesztése, kiemelten a szabad játékba ágyazott mozgásos tevékenységek, valamint az óvodai mindennapokba integrált mozgáslehetőségek és a szervezett mozgástevékenységek biztosítása.
- A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése, a sokféle mozgáslehetőség megteremtése a csoportszobákban, a tornateremben, udvaron. Kiemelten a szabad levegő kihasználása.
- Megfelelő eszközök biztosítása.
- A gyermek saját fejlődési ütemének megfelelő fejlesztése.

- A szabad mozgás feltételeinek megteremtése, a mozgás - nyugalom közötti egyensúly, az egyén és környezete közötti viszony felfedezésének segítése.
- A szakember véleményét figyelembe véve, az SNI-s gyermek/ek bevonása, valamint a diabéteszes és allergiás gyermekek egyéni igényeinek folyamatos szem előtt tartása a mozgások alkalmával.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: Manipulációs, konstrukciós, projekciós, kommunikációs készségek, agilitás, érzelmi motiváltság erősítése (önértékelés, önbizalom, kudarc elviselése), fizikai állóképesség, mozgásigény, nagy és kismozgások, szem-kéz, szem-láb, szem-egész test koordináció, térpercepció, testséma, eszközhasználat, erő, ügyesség, gyorsaság, aktivitás, verbalitás, finommotorika, emlékezet, gondolkodás, memória, síkban, térben, időben való megfelelő tájékozódás, helyzetfelismerés, döntés, alkalmazkodó képesség, feladathelyzet elfogadása,

ritmus - egyensúlyérzék fejlődése, feladattudat kialakulása, figyelem célzott fejlesztése, figyelemmegosztás- és átvitel képességének fejlődése, a keresztcsatornák fejlesztése…

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: Kitartás, a másik tisztelete, szabálytudat, udvariasság, felelősségvállalás, bátorság, egészség fontossága, figyelmesség, társra figyelés, önfegyelem, segítőkészség, önállóság, rend…

Feladataink részletezése:
A teljeskörű személyiségfejlesztésben jelentős helyet foglal el a mozgás, ezért próbáljuk a gyermekeket a mozgásukon keresztül minél több élményhez, tapasztalathoz juttatni.
A mozgásfejlesztésben számtalan tanulási, tapasztalási folyamatot biztosítunk a gyermekek számára, így érjük el a fizikai készségek fokozatos és folyamatos fejlődését. Ezekre a készségekre építve segítjük elő, hogy a gyermekeknél kialakuljon a test tudatos érzékelése, a saját test tudata, a test részeinek megismerése, az éntudat kialakulása.
A testséma, ezen keresztül a lateralitás és az irányok fejlesztésével az írás- olvasás tanulásához szükséges készségeket fejlesztjük.
A test, mozgás közbeni vizuális érzékelésére minden csoportban nagyméretű tükröket szereltünk fel, amelyeket a mindennapokban és a szervezett foglalkozásokon egyaránt használunk.

A heti nagy mozgás minden korcsoport számára kötelező (a hetirendek jelölik a tervezett napot), ugyanígy a mindennapi frissítő mozgás is (napirendben jelöljük).
A tudatosan tervezett rendszeres mozgásfoglalkozások segítik a fizikai-testi intelligenciához kapcsolódó készségek fejlesztését pl.: manipulációs készségek: kézben tartás, irányítás; konstrukciós készségek: építés, elkapás, elrendezés, igazítás, hordozás, elhelyezés; projekciós készségek: dobás, elkapás, megragadás, ütés, rúgás; agilitás: futás, ugrás, gurulás, mászás, egyensúlyozás; kommunikációs készségek: nem verbális kommunikáció, taglejtés, érintés, hang irányítása.

A napirendeket úgy szervezzük, hogy az évszaktól függően a gyermekek az óvodában tartózkodásuk jelentős idejét a szabadban töltsék, különösen a nyári élet idején. Udvarainkat

úgy alakítottuk, hogy a gyermekek kipróbálhatják saját mozgásbeli teljesítőképességüket, megtanulják a veszélyhelyzetek felismerését.

Udvarainkon és a tornateremben a következő mozgásfajtákat gyakorolhatják a gyermekek: járás, futás, mászás, kúszás, ugrás, bújás, csúszás, támasz, dobás, függeszkedés, kötélmászás, szökdelés, egyensúlyozás stb.

Az **SNI-s** gyerekeknél sérülésük figyelembevételével egyéni fejlesztésükhöz speciális szakember segítségét is igénybe vesszük, aki komplex módon végzi a mozgás és a következményes vagy társuló elváltozások, károsodások terápiáját.
A különböző típusnak megfelelő feladatok az 5.2. pontban részletezve.

Az óvodai élet során az óvónőnek tisztában kell lennie a diagnózissal, tünetekkel, sérülés okával, szükséges teendőkkel, káros mozgásformákkal. Szakember tervezi meg a csoporton belüli és kívüli fejlesztést, meghatározza a káros és szükséges mozgásformákat és a szükséges eszközöket.

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.
A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.
A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.
Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosított. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Eszközeink:
Ugráló kötelek, labdák, kerékpárok, kötéllétrák, kötelek, rollerek, karikák, körlap, csúszdák, mérleg- és lengő hinták, sportpálya, kosárpalánk, focikapuk, kismotorok, Body-roll készletek, ugrópadok, tornapadok, zsámolyok, tornaszőnyegek, szivacsok, babzsákok különböző méretben, félgömb, műanyag jelző, tornapad, hálók, lépegetők, alagút, bordásfalak, rugós deszka, tollaslabda készlet, kéznyomok, lábnyomok, billenő rácshinta, csipeszek, korongok, sátor, keresztdobáló, Mozgáskották stb.

Nyáron a lehető legtöbb időt az udvaron töltjük, különösen járvány idején, mert itt alacsonyabb a fertőzésveszély, jobban megoldható a távolságtartás. A csoportok egymástól történő elkülönítését is biztosítjuk. Kerüljük a személyes érintkezéssel járó játékokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
MOZGÁS, MOZGÁSFEJLESZTÉS	
Minimumszint	**Maximumszint**
Az első alakváltozás megkezdődött	Első alakváltozáson átesett, megváltoztak testarányai, megkezdődött a fogváltás Teste arányosan fejlett, teherbíró
Szeret mozogni	Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban
Mozgása többnyire koordinált	Mozgása összerendezett, harmonikus. Erőteljesen fejlődött mozgáskoordinációja és finommotorikája
Képes az eszközhasználatra	Eszközhasználata korának megfelelő /finommotorika/
Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését többnyire irányítani képes	Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes
Szem-egész test koordináció korának megfelelő	Szem-egész test koordináció koránál fejlettebb
Szem-kéz koordináció korának megfelelő	Szem-kéz koordináció koránál fejlettebb
Szem-láb koordináció korának megfelelő	Szem-láb koordináció koránál fejlettebb
Síkban és térben tájékozódik, ismeri az irányokat	Síkban és térben jól tájékozódik, az irányokat jól alkalmazza Testséma kialakult
Egyensúlyérzéke korának megfelelő	Egyensúlyérzéke koránál fejlettebb
Feladatértésre, feladattartásra képes	Feladattartása, feladatértése kialakult
Kudarctűrésre képes	Kudarctűrése kialakult
Alkalmazkodik a futó-fogójátékok szabályaihoz	Önállóan játszik futó-fogójátékokat

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7.2.2. Verselés, mesélés

Célunk:

- Alapozódjanak meg, fejlődjenek a gyermek pozitív személyiségjegyei.
- Legyen igényük a mese, vers élmények befogadására.
- A mese–vers során szerzett élményeiket szabadon, az egész nap folyamán éljék ki tevékenységeikben.
- Nyelvi kifejezőkészségük fejlődjön.

Feladataink:

- A megfelelő érzelmi légkör, az azonosulást, átélést segítő atmoszféra megteremtése.
- Rendszeres, változatos élménynyújtás a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi – a klasszikus és a kortárs művekkel.
- Az irodalmi anyag igényes összeállítása, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A gyermekek értelmi, érzelmi, etikai fejlődésének elősegítése, erkölcsi viselkedési normák alakítása megfelelő irodalmi művek választásával.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése szókincsbővítéssel, szójátékokkal.
- SNI-s gyereknél a beszédkedv kialakítása, helyes ejtés, helyes légzés, helyes tempó alakítása.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: emlékezet, figyelem, képzelet, fantázia, gondolkodás, emocionalitás, kommunikáció, beszédmotoros tevékenység, reprodukálás...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: erkölcsi normák, kultúra, egymás tiszteletben tartása, esztétikum, szép magyar beszéd...

Feladataink részletezése:
A cél eléréséhez az óvodás korú gyermek emocionalitására, beleérző-beleélő képességére, mint életkori jellemzőjére alapozunk.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A gyermek értelmi, érzelmi, etikai fejlődését, értékrendszerének kialakítását a mesék, versek nagymértékben segítik. Az irodalmi művek tartalmi és formai kifejezőeszközeivel indirekt módon közvetítjük az erkölcsi normákat, társas viselkedési szabályokat. /Pl.: segítőkészség, udvariasság, egymásra figyelés.../ Az általunk közvetített meséken keresztül választ kapnak a

gyermekek problémáikra, elősegítjük önmaguk, mások és a világ megértését, oldjuk szorongásaikat.

Mindennap mesélünk a gyermekeknek, figyelembe vesszük érdeklődésüket, az életkori sajátosságokat, egyéni képességeiket.

A gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek biztosításával, megfelelő módszerek kiválasztásával, az irodalom sajátos eszközeinek felhasználásával olyan mese és vers élményekhez juttatjuk a gyermekeket, hogy ő maga is kívánja a folytatást, ismétlést, reprodukálást.

Arra törekszünk, hogy a gyerekek ne csak befogadóvá, hanem kreatívakká váljanak. A gyermekek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása az én kifejezés egyik módja legyen. A mozgás, beszéd, a mimetizálás fejlesztésével alakítjuk általános képességeiket, feloldjuk gátlásaikat. Ennek érdekében mind a dramatizáláshoz, mind pedig a bábozáshoz megteremtjük a feltételeket, biztosítjuk az eszközöket. Tiszteletben tartjuk az önkéntességet, a játék szabadságát és örömét.

Az anyanyelvi nevelés leghatásosabb eszközének a mesét és a verset tartjuk. Olyan műveket választunk, amelyekben művészi pontossággal formált mondatokkal, állandó szófordulatokkal, szókapcsolatokkal, változatos szavakkal találkoznak a gyermekek.

A ritka, régies tájnyelvi szavakat, szókapcsolatokat megmagyarázzuk, mert csak ezek megértése teszi lehetővé a gyerekek számára a művek jellegzetes hangulatát.

Szójátékokkal, nyelvi játékokkal gazdagítjuk a gyermekek szókincsét, kifejezőkészségét, nyelvtanilag helyes beszédét.

Nyelvtanilag hibátlan tolmácsolással, anyanyelvünk szépségét felszínre hozó előadással a szép magyar beszédre nevelünk.

Kiemelten kezeljük az SNI-s gyerekek problémáit: megfigyelőképesség, szem-kéz koordináció, hallászavar, kis koncentráció, szelektálási probléma, megosztott figyelemzavar, lassúbb gondolkodási folyamat, beszűkült érdeklődési kör, beszédzavar, szégyenlősség, hely, helyzetváltoztatás zavara.

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az

ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Anyag kiválasztása:

- A művek, kiválasztásában érvényesül a pedagógiai és pszichológiai, módszertani tudatosság.
- Óvodába kerülve először népi mondókákkal és ölbeli játékokkal találkoznak a gyermekek, ezek elősegítik az óvónő-gyermek közötti pozitív érzelmi kapcsolat kialakulását.
- Fokozatosan lánc-állat mesékre térünk át. Ezek cselekménye egyenes vonalú, világos meseszövésű, érthető, ritmikus ismétlődéseket tartalmaznak.
- Ezután hosszabb, bonyolultabb szerkezetű népmeséket kínálunk fel.
- Később terjedelmesebb tündérmesék, tréfás, csali vagy novellisztikus népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek - realisztikus mesék közül válogathatnak a gyermekek.
- A mondókák fokozatosan tartalmasabbá, fonetikailag nehezebbé válnak /fiktív, halandzsa szövegű.../.
- A megtanulásra szánt versek kiválasztásánál a gyermekek igényeire támaszkodunk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
VERSELÉS, MESÉLÉS	
Minimum szint	**Maximum szint**
Felkérésre visszamondja a verset, mesét	Szívesen ismételget, mondogat verseket, mondókákat
Végighallgatja a mesét	Igényli a mesehallgatást
Érzelmeit képes megfogalmazni	Van kedvenc meséje, mesehőse, az ezekkel kapcsolatos érzelmei játékában, rajzaiban megnyilvánulnak
Felnőtt kérésére mesél, bábozik, dramatizál	Önállóan mesél, bábozik, dramatizál, felhasználja az ismert mesemotívumokat
Vigyáz a könyvekre	Vigyáz a könyvekre
Megkezdett történeteket folytat és befejez	Tud történeteket kitalálni, elmondani, megjeleníteni
Képes gondolatai egyszerű kifejezésére	Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatai érthető kifejezését

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7.2.3. Ének - zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk:

- Váljon mindennapi tevékenységgé a zenélés, zenehallgatás.
- Szívesen, örömmel vegyenek részt a közös éneklésben, játékban.
- Formálódjon a gyermek zenei képessége, ízlése, esztétikai fogékonysága.
- Az ének – zene során szerzett élményeiket szabadon, az egész nap folyamán éljék ki tevékenységeikben.
- Ismerkedjenek meg zenei hagyományokkal, népi játékokkal, népszokásokkal.
- Mozgás, tánc hatására javuljon testtartásuk, mozgáskultúrájuk.
- Alakuljon zenei anyanyelvük.

Feladataink:

- Feltételek megteremtése: hely, idő, eszközök, légkör.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal.
- Zenei képességfejlesztő játékok szervezése, hangszerek használata, egyéni képességekhez mért fejlesztés.
- SNI-s gyerekeknél egyénre szabott követelményrendszer felállítása.
- Izomproblémáknál, a helyes testtartás kialakítása, légzőizom problémánál a helyes légzés, mélylégzés kialakítása.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: éneklési készség, tiszta daléneklés, hallásfejlesztés, zenei hallás, belső hallás, auditív memória fejlesztése, pontos szöveg kiejtés, zörej hangok, hangszín felismerés, ritmusérzék, tempóérzék fejlesztése, fizikai állóképesség, mozgáskultúra fejlesztése gyermek tánccal, tempótartás, közösségi érzés fejlesztése, hangszerek megismerése, zenei kreativitás...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: népi játékok, hagyományok ápolása, zenei anyanyelv, kultúra, identitás, közös éneklés, öröm, együtt lét öröme...

Feladataink részletezése:
Feltételek biztosítása: helyet, időt, eszközöket biztosítunk a gyermekek igényének megfelelően a foglalkozásokon kívüli szabadidős tevékenységek közben is.

A gyermekek kívánságára bekapcsolódunk a játékba, igény szerint segítséget nyújtunk.

Óvodánkban az ének - zenei nevelés nem kötődik helyhez, ill. valamilyen eszközhöz, hanem az adott körülményektől függ. Eszközeink igen sokrétűek pl.: fejdíszek, bábok, ruhadarabok, kiegészítők, hangszerek és saját készítésű eszközök.

Az időjárásnak megfelelően a foglalkozásokat, kezdeményezéseket a szabadban is tarthatjuk, kihasználva a nagyobb mozgástér lehetőségét és a friss levegő hasznosságát.

Nagyobbaknál a kötött foglalkozásokat a tornateremben is megszervezheti az óvodapedagógus, így jobb körülmények között gyakorolhatnak különböző mozgás, és térformákat, valamint balesetveszély nélkül játszhatnak futó elemet tartalmazó dalosjátékot is. Hetente egy-két foglalkozást kezdeményezünk, de nincs meghatározva, hogy melyik nap és mikor, és az sem, hogy hányszor ismétlődhet ugyanaz az anyag. Az ének-zene komplex feldolgozását helyezzük előtérbe, szabadon kapcsolható bármely más tevékenységhez. A zenei nevelés nem korlátozódik egy-egy foglalkozásra, az óvodai élet egészét áthatja.

A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyerekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés által örömet nyújtunk a gyerekeknek.

Lefekvéskor legtöbbször altatódalokat, vagy ünnephez, alkalomhoz kapcsolódó hangulatkeltő dalokat énekelünk, dúdolunk.

Nagy hatással van gyermekeinkre az óvónő tiszta éneklése, zenélése, ezért a zenehallgatásra is megragadunk minden kínálkozó alkalmat, az egész nap folyamán.

Olyan zeneművek meghallgatásában, amit az óvónő nem tud előadni, segítségünkre van a CD-s magnó, de ezeken is a gyermekek életkorának megfelelő zenét hallgatunk.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyerekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

Alkalmanként zeneiskolások bevonásával még változatosabbá, érdekesebbé tesszük egy-egy ünnep hangulatát.

Kiemelten kezeljük az **SNI-s** gyerekek problémáit: mozgászavar, levegővételi, légzési probléma, artikulációs probléma, izomtónus feszessége, sipító hangadás énekléskor, sokkal lassúbb tempó az átlagosnál, nem jól érthető szöveg.

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést.
A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés

feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Anyag kiválasztása:

- Az óvodai zenei nevelés során a gyermekekkel mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismertetünk meg.
- Olyan 4-5 hangból álló énekes játékokkal ismertetjük meg a kicsiket, amelyeket játékos mozdulatokkal eljátszhatnak.
- Az óvodába kerülő gyermekekkel elsősorban ölbeli játékokat gyakorolunk, amelyeket, velünk, óvónőkkel, illetve más felnőttekkel közösen játszhatnak. Ezek között vannak pl: arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játékok. A tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élménnyel a gyermekekben a szeretetet és a biztonságérzetet alakítjuk ki.
- A rövid mondókák 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok vannak. A nagyobb gyermekeket már olyan dalokkal is megismertetünk, melyekben szünet és szinkópa is előfordul.
- Később is fontosnak tartjuk az ölbeli játékok tanítását. A mondókák hossza 4-6 motívumból áll, a dalok hangterjedelme az életkori sajátosságokat figyelembe veszi.
- Megismertetjük a gyermekeket a halk - hangos beszéddel, mondóka mondással és énekléssel. Megfigyeltetjük a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.
- Az életkornak megfelelő hangszerkészletet biztosítunk a gyermekeknek, a mindennapi zenéléshez.

- Különböző mozdulatokkal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést. A mozdulatok, tánclépések kiválasztásának elsődleges szempontja a gyermekek fejlettségének figyelembevétele. Fokozatosan ismertetünk meg néhány térformát. Megismertetjük őket pl: csigavonal, hullámvonal és a szerepcserére épülő, párválasztó, sorgyarapító játékokkal. Megtanítjuk többek között a bonyolultabb párcserés kapus, hidas, sorgyarapító, fogyó játékokat is. Megismertetjük az egyszerű táncos lépéseket.
- Az alkalmi dalokat úgy választjuk ki, hogy játékos mozdulatokkal tudják követni.
- Biztosítjuk, hogy egyénileg is énekeljenek, gyakorolják a magasabb - mélyebb hangfekvést, legyenek képesek lassítani, gyorsítani az ének dallamvonalát. Gyakoroltatjuk a halk - hangost összekapcsolva a tempóváltoztatással vagy dallambújtatással.
- Játsszanak kérdés - felelet játékot, jelenjen meg a ritmusmotívum, az egyenletes lüktetésű mondóka, dal ritmusa. Megtanítjuk az egyenletes lüktetés megkülönböztetését a dalok ritmusától. A mondókák hossza 6-12 motívum, a daloké 12-18 ütem. A dalok hangterjedelme nem lépi túl a hat-hang távolságot, kivéve ünnepi dalok.
- A gyermekek zenei képességeinek fejlesztésében, a népi hagyományok felelevenítésében és megőrzésében, az értékközvetítésben segítségünkre vannak - az iskolások mellett -, a Népzenei együttesek műsorai is. Ezek az alkalmak is segítik, hogy a gyermekeket visszavezethessük a tiszta népzenéhez.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	
Minimumszint	**Maximumszint**
Felnőtt kérésére énekes játékot játszik	Önállóan, élvezettel játszik énekes játékokat
Önállóan tud énekelni	Önállóan, gátlás nélkül tud énekelni
Dallam és ritmus motívumokat segítséggel visszatapsol, visszaénekel	Dallam és ritmus motívumokat egyénileg visszatapsol, visszaénekel
Végighallgatja a zenét	Élvezettel figyel a zenehallgatásra
Ismeri a különböző mozgásokat, táncmozdulatokat	A különböző mozgásokat, táncmozdulatokat zenéhez önállóan alkalmazza
Képes együtt mozogni társaival	Képes társaival egyöntetűen együtt mozogni
Felismeri a halk-hangos közötti különbséget, képes halkan-hangosan beszélni	Felismeri a halk-hangos közötti különbséget, tud halkan-hangosan beszélni és énekelni
Felismeri az egyenletes lüktetést és a ritmus közötti különbséget	Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától
Az egyenletes lüktetést képes mozgással, tapssal, járással visszaadni	Képes az egyenletes lüktetést és a ritmust mozgással, járással, tapssal visszaadni
Ismeri az óvodában használatos hangszereket	Ismeri az óvodában használatos hangszereket és funkciójuknak megfelelően használja azokat

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célunk:

- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez képest, fejlődjön képi - plasztikai kifejezőképességük.
- A gyermekek téri, formai és színképzetei alakuljanak, gazdagodjanak.
- Csodálkozzanak rá a természet színeire, formáira.
- Művészi festmények, rajzok, népi alkotások nézegetése, szokások, hagyományok megélése, nemzeti szimbólumok megismerése közben alakuljon a szépség iránti vonzódásuk és értékelő-képességük.
- A gyermekek vizuális igényeiket az egész nap folyamán szabadon éljék ki, s ez a mindennapi tevékenység, az újra alkotás, öröm, siker forrása legyen.
- Alakuljon ki a gyerekekben igény az alkotásra, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladataink:

- Megfelelő hely, idő, eszközök, SNI-s gyerekeknek speciális eszközök biztosítása.
- A különböző eszközök és technikák megismertetése, megszerettetése, technikák alkalmazásának mélyítése.
- A gyermekek látáskultúrájának fejlesztése.
- Megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosítása.
- A gyermeki alkotó- alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, mely a belső képek gazdagítására épül.
- A képi - plasztikai kifejezőképesség, a gyermekek élmény és fantáziavilágának, szabad önkifejezésének, egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztése.
- Tér - forma - szín képzeteinek gazdagítása, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakítása.
- Esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- SNI-s gyerekeknél a helyes ülés, testtartás megtalálása, a végtagok függetlenítése, fejlesztése. Egyéni képességekhez mért fejlesztés.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: ábrázoló képesség, akarati tulajdonságok, kitartás, képi kifejezés, alakzatok, színek, arányok, méretek, díszítő érzék, emlékezet, élmény és fantázia világ, kreativitás, észlelő képesség, önértékelés erősítése, problémamegoldó képesség…

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: esztétikum, siker, önkifejezés, fantázia, önállóság, igényesség, alkotókedv, kreativitás...

Feladataink részletezése:
Az óvodai környezet esztétikus kialakításával, díszítésével is alakítjuk a gyermekek esztétikai érzékenységét, szép iránti fogékonyságát, igényességét, melybe a gyermekeket is bevonjuk. Alkotásaikkal díszítjük a csoportszobákat, folyosót.

A gyermeki alkotó - alakító tevékenységekhez megfelelő légkört, helyet, időt, valamint megfelelő minőségű eszközt és anyagot biztosítunk a gyermekeknek az egész nap folyamán.
Az eszközök kiválasztásánál legfontosabb feladatunk, hogy a korcsoportos igények mellett a gyermekek eltérő igényeit is kielégítse.
Az eszközök biztonságos kezelését a kezdeményezések során mutatjuk meg. A folyamatosságot úgy biztosítjuk, hogy már óvodába lépéstől lehetőségük van a gyermekeknek különböző eszközök, technikák megismeréséhez, próbálgatásához.

A nap folyamán a tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a vizuális tevékenységekben résztvevő gyermekeket a belső motiváltság jellemezze.

Lehetőséget teremtünk a szabadban is az alkotó - alakító tevékenységre, a különböző technikák szabadban történő kipróbálására.

A vizuális nevelés gyakran igénybe vett lehetőségei - elsősorban látásnevelés terén - séták és kirándulások. Számtalan vizuális benyomásra, élményre teremtünk lehetőséget egy-egy ilyen alkalom kapcsán, ahol gazdag tapasztalatokat szerezhetnek a gyermekek a formák, a színek, az arányok és egyéb vizuális jellemzők világából.
Elősegítjük a megjelenő szándékos képalakító tevékenységet, a gyermek, illetve a csoport élményeikhez kapcsolódó témákkal, s változatos technikákkal.

Gyakran szervezünk olyan közös alkalmakat a néphagyományok, népszokások világában, ahol népművészeti elemekkel találkozhatnak gyermekeink, s mind vizuális kultúrájuk, mind alkotó - alakító tevékenységükben fejlődnek.

A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve készülünk a nemzeti ünnepeinkre, megismertetve a gyermekekkel nemzeti szimbólumainkat. Zászló, párta, kokárda, csákó stb. készítésével tesszük emlékezetessé e napokat.

Megismertetjük a gyermekeket az építés során a különböző tárgyak, játékok formáival, alakzataival, színeivel, nagy térbeli alakzatok létrehozásának lehetőségeivel.

Megmutatjuk a mintázás legegyszerűbb műveleteit, az anyagok alakíthatóságát pl: gömbölyítés, lapítás, kerekítés, sodrás stb.

Lehetőséget teremtünk a szabad témaválasztásra, a gyermekek érdeklődésére, élményeire alapozva, a mindennapi tevékenység folyamán.

Különböző vastagságú ecsetet, krétát, ceruzát, filctollat stb. biztosítunk ezzel is elősegítve a finomabb kidolgozást, a részletesebb megjelenítést.

Elfogadjuk, hogy a gyermek saját elképzelése alapján jeleníti meg az emberformát, az őt körülvevő tárgyakat, környezetet.

Lehetőséget teremtünk, hogy új színekkel, színárnyalatokkal ismerkedjenek meg a gyermekek, s ösztönözzük őket a változatos színkeverésre, színhasználatra. Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy alakítsanak képeket a környezetükben található tárgyakból, termésekből pl.: kavics, fonal, doboz stb...

A gyermekek számára biztosítjuk a több napon át folyó közös munkát az udvaron és a teremben egyaránt.

Megfelelő mértékben, egyénre szabottan segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében.

A gyermekek számára változatos helyzeteket biztosítunk egyéni és közös alkotásra nagy méretben, földön, aszfalton, falra stb.

Folyamatosan bővítjük a különféle, gyermekek által még nem ismert technikai megoldásokat, új anyagok, illetve technikák megismertetésével, pl.: nemezelés, viaszkarcok, lenyomatok.

Már kiskortól kihasználjuk a tehetségfejlesztés lehetőségeit – differenciált, egyéni bánásmód alkalmazásával. Az elkészült műveket felhasználjuk pályázatok benyújtására, ill. ünnepeink, hagyományaink alkalmával kiállításokat szervezünk.

Lehetőséget biztosítunk az SNI-s gyerekeknek a helyes testtartás, helyes ülésmód alkalmazására.

Kiemelten kezeljük az SNI-s gyerekek problémáit: gondolkodás gyorsabb, mint a mozgás, szemmozgás zavara, gátolt forma és szín elkülönítés, izomfeszesség, megfogás, elengedés nehézkes, helyzetváltoztatás akadályozott.

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógusok az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítanak. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek

alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógusok feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógusok előtérbe helyezik a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladatuk az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	
Minimumszint	**Maximumszint**
Felnőtt kérésére ábrázol, az esztétikus, környezet kialakítására törekszik	Örömmel, belső késztetésre ábrázol igényévé vált az esztétikus környezet kialakítása
Képes élményei, elképzelései egyszerű megjelenítésére	Élményei, elképzelései megjelenítésére biztonsággal használja a képi kifejezés változatos eszközeit
Ábrázolásában az egyszerű formák jól felismerhetőek	Formaábrázolása változatos, képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat
Emberábrázolásában megjelennek a legfontosabb jegyek	Emberábrázolásában megjelennek a részformák, próbálkozik egyszerű mozgások jelzésével
Téralakításban, építésben képes egyéni elképzeléseit megvalósítani	Téralakításban, építésben másokkal együttműködő
Emlékezet utáni témákban ábrázolja a legfontosabb elemeket	Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja
Képes érzelmeit kifejezni egy-egy alkotásról, műről	Képes véleményt alkotni egy-egy alkotásról, műről
Az esztétikus környezet kialakítására törekszik	Igényévé vált az esztétikus környezet kialakítása

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7.2.5. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

- A „Zöld Óvoda” cím 3x, majd 2022-től „Örökös Zöld Óvoda” cím megőrzése az eddig kialakított hagyományaink, tevékenységeink folytatásával.
- A „Madárbarát Óvoda” cím megőrzése az eddig kialakított hagyományaink, tevékenységeink folytatásával.
- A „Biztonságos Óvoda” cím megőrzése az eddig kialakított hagyományaink, tevékenységeink folytatásával.
- A „Boldog Óvoda” cím megőrzése az eddig kialakított hagyományaink, tevékenységeink folytatásával.
- A „Állatbarát Óvoda” cím megőrzése az eddig kialakított hagyományaink, tevékenységeink folytatásával.
- A gyermekek az életkori sajátosságaiknak megfelelő szintű tapasztalatokat szerezzenek szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetükben.
- A gyermekekben pozitív érzelmi viszony alakuljon ki az emberi alkotásokhoz, a természet védelméhez, az értékek megőrzéséhez.
- Ismerjék meg a szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok néphagyományok, szokások, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, közben alakuljon, mélyüljön identitástudatuk és éljék át a közösséghez való tartozás élményét.
- Alakuljon környezettudatos magatartásuk a növény- és állatvilág, a környezet szeretetére, védelmére nevelésben, a mindennapi tevékenységek folyamán.
- Olyan matematikai ismereteket, tapasztalatokat szerezzenek, amelyek a környezetben való biztonságos eligazodáshoz elengedhetetlenül szükségesek és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák is.
- Alakuljon ítélőképességük, fejlődjön tér-, sík- és mennyiségszemléletük.
- Az SNI-s gyerekek esetében elsődlegesen fontos, hogy önmagukat és környezetüket minél jobban megismerjék. Ehhez figyelembe vesszük az adott gyermek sérülési szintjét, fogyatékosságának jellegét, súlyosságát, szem előtt tartva, hogy a nevelési programunkban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Feladataink:

- Változatos tevékenységek biztosítása pl.: mozgásos, érzékszervi stb. a gyermekeket körülvevő társadalmi és természeti környezetből, a gyermekek tapasztalatait, élményeit figyelembe véve új ismeretek nyújtása, ill. a meglévők mélyítése, rendszerezése változatos tevékenységek szervezése.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat-, és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

- Környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A gyermekekben a kulturált élet szokásainak, viselkedési formáinak, érzelmi és erkölcsi viszonyainak megalapozása.
- A nemzeti kultúra értékeinek, hagyományainak közvetítése, átadása.
- Matematikai tapasztalatok lehetőségének megteremtése mennyiségi-, alaki-, nagyságbeli-, téri ismeret, tájékozódás, ítélőképesség, tér-, sík-, és mennyiségszemlélet alakítása fejlesztése.

- Az SNI-s gyerekeknél speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, melyek segítségével megismertetjük a tágabb és szűkebb környezetet és megismertetjük az életkornak megfelelő tapasztalatokat, miközben szem előtt tartjuk az önállóságra nevelés elvét.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: szókincsbővítés, beszédkultúra fejlesztés, formaalakítás mozgással, ítélőképesség, kapcsolatteremtés, keresztcsatornák, kérdéskultúra, önálló helyzetmegoldásokra való képesség, szándékos figyelem, taktilis csatorna fejlesztése, időrendiség fejlesztése...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Pl.: a természet szeretete, a szülőföld szeretete, identitástudat, helyes értékrend kialakulása, környezetvédelem, társas kapcsolatok alakítása...

Feladataink részletezése:
Munkánkban a hangsúlyt a megismerés kapja. Több megismerési módszert is alkalmazunk pl: megfigyelés, összehasonlítás, rendszerezés, csoportosítás. Tervezéskor mindig figyelembe vesszük a helyi adottságainkat, a csoportban összegyűjtött tapasztalatokat, a gyermekek gondolkodásának fejlettségét.

Fontosnak tartjuk, hogy a témák egymásra épülésével az ismeretanyag folyamatosan bővüljön.

Lehetőség szerint, természetes környezetben ismertetjük meg gyermekeinkkel a növény - és állatvilágot. Folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára a tapasztalási és feldolgozási lehetőségeket a tevékenységrendszeren keresztül, élményekhez juttatás útján, pl.: séta, kirándulás, múzeumlátogatás, állatkert látogatás stb.

Lehetőségeket teremtünk a természeti környezet megismerésére az évszakok megfigyelésén keresztül, pl. az időjárás, a természet jellemzői, változásai, a színek, fények, formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokra adnak lehetőséget.
A megfigyeléshez, kísérlethez biztosítjuk a szükséges eszközöket, pl. nagyító, ültető edények.

Elegendő időt hagyunk az élmények feldolgozására, s felmerülő kérdéseikre koruknak, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően mindig választ adunk. A gyermekeket a kíváncsiságra, kérdésfeltevésre buzdítjuk.

Élmény, környezet sarkot alakítunk ki, s folyamatos bővítésre ösztönözzük a gyermekeket. A növények, állatok gondozásába önkéntes alapon bevonjuk őket.

A környezetvédelmet kiemelten fontosnak tartjuk, - pl. papírgyűjtés évente 1-2-szer, környezetvédelmi napok alkalmából vetélkedők megszervezése, szelektív hulladékgyűjtés és elhelyezés a kijelölt tárolókban, virágok, bokrok ültetése, kerületi magonc napon részvétel/szervezés stb., - az ezzel kapcsolatos tevékenységek folyamatos bővítését többnyire a szülők bevonásával közösen végezzük.

Minél több közvetlen és közvetett élményt biztosítunk, időt hagyva a tapasztalatok több oldalról való feldolgozására.

A komplex feldolgozást részesítjük előnyben, mely során a gyermekek a környezetünk jelenségeit irodalmi, zenei, matematikai, mozgásos, és ábrázoló tevékenységekkel színesítve ismerhetik meg. E komplexitás segíti a feldolgozást, emlékezet, képzelet, gondolkodás, kreativitás fejlődését.

Tapasztalási lehetőségeket teremtünk, a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és térbeli viszonyok megismerésére, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a matematikai információk felé, így alakítjuk ítélőképességüket, fejlesztjük tér-, sík-, és mennyiségszemléletüket.

Speciális eszközökkel, a feltételek biztosításával fejlesztjük a hasonlóságok és különbözőségek felismerését, a percepciós zavarok kiküszöbölését, a mennyiségi, téri relációk összemérését, a darabszám változásának, a tükörképpel való tevékenykedés felismerését.

Kiemelten kezeljük a kinesztézia zavarait, a taktilitás gyengeségét a tér- és síkbeli tájékozódáskor, és a geometriai ismeretek elsajátíttatásánál.

Az SNI-s gyerekeknél az ismeretszerzést alacsonyabb szintről indítjuk, figyelembe véve, hogy kevesebb lehet a tapasztalatuk - a növényekkel, az állatokkal, a közlekedési ismeretekkel kapcsolatban, a testséma területén - a kóros mozgás, a mozgásszegény életmód, érzékszervi fogyatékosság miatt.
Elvárásainkat a gyerekek fejlődési üteméhez igazítjuk, és egyéni fejlesztést, speciális foglalkozásokat tervezünk.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Feladatunk, hogy lehetővé tegyük a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítva elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
Elősegítve a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezni a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	
Minimumszint	**Maximumszint**
Ismeri az évszakokat, napszakokat, hónapok, napok nevét	Ismeri az évszakokat, napszakokat, hónapok, napok nevét, érti a köztük lévő összefüggéseket, különbségeket
Ismeri tágabb és szűkebb környezetét Felismeri a nemzeti kultúra az emberi alkotás, értékeit	Életkorának megfelelően eligazodik környezetében A nemzeti kultúra és emberi alkotás értékeit felismeri, megbecsüli
Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik, ismeri nevét és lakcímét	Környezetéről széleskörű ismeretekkel rendelkezik Tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását, testvérei nevét, saját születési helyét és idejét
Ismeri környezete növényeit és állatait, részt vesz a természetvédelemben	Növényekről és állatokról szerzett ismereteit képes felidézni, összerendezni Igényévé vált az állat és növény gondozás, a természetvédelem
Alakul a természethez való viszonya	Pozitívan alakul a természethez való érzelmi viszonya, képes az értékek védelmére, megőrzésére

	A természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges alapvető viselkedési, magatartási formák, szokások jellemzik
Segítséggel felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit	Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit
Ismeri az ünnepkörökhöz kapcsolódó, óvodában megtapasztalt néphagyományokat	Az ünnepkörökhöz kapcsolódó néphagyományokat képes rendszerbe foglalni
Ismeri a gyalogos közlekedés szabályait, és a közelben található legfontosabb közintézményeket	Ismeri és betartja környezete gyalogos közlekedésének szabályait, s ismeri a közelben lévő legfontosabb közintézményeket
Ismeri az alapszíneket	Ismeri a színeket és azok árnyalatait

Matematikai ismeretek

Ismeri a 10-es számkört	10-es számkörben biztonsággal mozog
Ismeri a több-kevesebb fogalmát	A több-kevesebb fogalmát helyesen használja
Ismeri a térbeli viszonyokat jelentő névutókat	Ismeri és helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat
Alapvető mértani formákat felismer: kör, háromszög, négyzet, téglalap	Alapvető mértani formákat felismer, és beazonosít, megnevez
Ismeri a számosság, sorrendiség fogalmát	Számosságot, sorrendiséget helyesen állapít meg, tisztában van a két fogalom tartalmi különbségével
Alapvető matematikai fogalmakat ismer: pár, kisebb, nagyobb, kevesebb, több stb.	Alapvető matematikai fogalmakkal tisztában van, azokat jól alkalmazza

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

7.3. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- A gyermek szívesen vegyen részt munka jellegű tevékenységekben.
- Alakuljanak a tapasztalatszerzéshez, a környezet megismeréséhez, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság).
- Olyan készségek, tulajdonságok alakuljanak ki, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kötelességtudatát. Fejlődjön együttműködő képességük, egymást segítő kapcsolatuk.
- A munka során szerzett élményeiket, szabadon, az egész nap folyamán éljék ki más tevékenységeikben is.
- A munkaeszközöket, szerszámokat jártasság szintjén használják.
- Az SNI-s gyerekek egyéni adottságainak megfelelően vegyenek részt közösségi munka jellegű tevékenységekben.

Feladatunk:

- Munka jellegű tevékenységek szervezése, lehetőség, hely, idő, eszközök biztosítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, tulajdonságok alakítása, eszköz használat bemutatása, gyakoroltatása.
- Egyéni képességhez igazodó feladatadás és értékelés.
- Az SNI-s gyerekeknek személyi segítségadás biztosítása.

Képességfejlesztés lehetőségei a feladatok által:
Együttműködés, szociális, verbális fejlődés, figyelem, feladattartás, feladat- kötelességtudat, emlékezet, motoros képességek, nagymozgások és finommotorika, ügyesség, utánzás...

Értékközvetítés lehetőségei a feladatok által:
Kitartás, tolerancia, segítőkészség, udvariasság, harmónia, akarati tulajdonságok: kitartás, felelősségérzet, fegyelmezettség, céltudatosság., önállóság, öröm, siker, önbizalom, elfogadás, türelem, másság tisztelete...

Munkafolyamatok:

- **Önkiszolgáló munka** (Étkezés, öltözködés, testápolás)
  Saját személyükkel kapcsolatos tevékenység végzése, amely öntevékeny részvételt igényel a gyermekektől. Nagycsoportra szinte teljes önállóságot szeretnénk elérni a gyermekkel, melyet minden gyermek a saját fejlődési ütemében, tempójában sajátíthat el.
  Az SNI-s gyermek az önkiszolgálási feladatokban mutasson előrelépést, haladást az önállóság felé, egyedi adottságainak megfelelően.

- **A csoportért, közösségért végzett munka**
  (környezet rendjével kapcsolatos, naposi, kerti, alkalomszerű munka, egyéni megbízatás)
  Elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, hiszen a közösség érdekében végezhetnek feladatokat. A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Szeretnénk elérni, hogy az önkéntesség természetes legyen számukra, valamint azt, hogy a közösségért vállalt munkát fejezzék is be.
  Az SNI-s gyerekek képességeiknek, egyéni adottságaiknak megfelelően próbáljanak meg egyszerűbb feladatokat ellátni. Felnőtt mintaadása után, maguk is próbálkozzanak kisebb munkavégzéssel, lehetőség szerint bevonva őket a környezet, növény és állatgondozásba is.

Feladatok részletezése:
Óvodásaink munkajellegű tevékenységeiket, amelyek eleinte a játékból bontakoznak ki, elsősorban önmagukért végzik, majd később már a közösség érdekében is végeznek feladatokat.

A gyermek, munkajellegű tevékenysége önként, azaz szívesen végzett tevékenység.

A személyiségfejlesztés fontos eszközének tartjuk a munka, és munkajellegű tevékenységeket, pl.: önkiszolgálás, segítés a felnőtteknek, gyermekeknek, alkalmi megbízások teljesítése, a környezet, növény- és állatgondozás stb. Ezért e tevékenységeket úgy szervezzük, hogy hasonlóságot mutassanak a játékkal, amelynek révén fontos készségek és képességek, bizonyos tulajdonságok - pl.: kitartás, önállóság, felelősségtudat, céltudatosság stb. - alakulnak, fejlődnek, megerősödnek.

Mindhárom korcsoportnál legfontosabb tevékenység az önkiszolgálás: testápolás, öltözködés, étkezés és környezetgondozás.

Középső csoporttól – eleinte önkéntes alapon – bevezetjük a naposi rendszert. Az e körbe tartozó feladatokat csoportra bontva, az egyéni sajátosságokat és csoport fejlettségét figyelembe véve a pedagógus tervezi meg az éves nevelési tervben.

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való jó együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel részünkről. Folyamatos dicsérettel, buzdítással érjük el, hogy a gyermekekben pozitív hozzáállás alakuljon ki a rendszeres, pontos munkavégzéshez, képesek legyenek átélni munkájuk fontosságát.

Kezdetben mi, óvónők vagyunk a minták a gyermekek számára az eszközök használatánál és a munkafázisok sorrendiségének kialakításánál, ill. megismertetésénél.

Az egyes munkafajták fokozatos bevezetése közben bemutatjuk a munkafogásokat, és szükség szerint tevőlegesen is segítséget adunk.

Az eszközök számára olyan helyet biztosítunk, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják.

Biztosítjuk, hogy gyakorolhassák az eszközökkel való munkavégzést, s ehhez nyugodt, kiegyensúlyozott, elfogadó légkört alakítunk ki.

Biztosítjuk a lehetőséget minden gyermek számára, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.

Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljesen önállóan végezhessék el azokat. Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy bármilyen őket érdeklő tevékenység elvégzésébe bekapcsolódhassanak.

Elegendő időt biztosítunk arra, hogy a gyerekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék feladataikat, szükség esetén segítséget adunk.

Nagycsoportosoknál elvárjuk, hogy megfelelő tempóban végezzék önkiszolgáló tevékenységeiket.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a munkavégzés folyamatos és rendszeres legyen.

Figyelünk arra, hogy túl nehéz feladatokkal ne szegjük kedvét a gyermekeknek.

Messzemenően figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, teherbíró képességét.

Fertőzésveszély idején csak olyan gyermeki munkákat kezdeményezünk, szervezünk, melyek nem erősítik a fertőzést, pl. kerüljük a naposi munkát, egymás személyes tárgyainak „tapogatását”.

Az SNI-s gyerekek számára olyan tevékenységek megtalálására törekszünk, amelyek a gyerekektől erőfeszítést igényelnek, de azokat sikerrel meg tudják oldani.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermekmunka jellegű tevékenységének sajátosságai:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és
- a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	
Minimumszint	**Maximumszint**
Egyéni megbízatásokat kérésre vállal	Önállóan vállal egyéni megbízatásokat
Felnőtt jelenlétében önállóan végez munka jellegű tevékenységeket /teremrendezés, ágyazás, terítés, kerti munka /	Önállóan végez munka jellegű tevékenységeket /teremrendezés, ágyazás, terítés, kerti munka /
A munkavégzéshez szükséges eszközöket ismeri	A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja
Felnőtt jelenlétében ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára	Ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára

A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

8. Pedagógiai adatkezelés

Pedagógiai adatkezelésünk a tervezéstől a személyiségfejlődés jellemzőinek figyelemmel kíséréséig, ha szükséges a korrekcióig terjed.
A tervezésünk jelenti az első lépcsőt a nevelési folyamatban, itt fogalmazódik meg - az egyetértés eredményeként mind tartalmi, mind formai szempontból - a mit és hogyan kérdése.

Programunk pedagógiai dokumentációi az OviKréta felületén találhatóak:

1. Felvételi és mulasztási napló
2. Csoportnapló
3. Egyéni fejlődési napló

A dokumentumokat 2024.szeptember 01-től az OviKrétában rögzítjük.

1. Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek személyes adatain kívül, a gyermek jelenlétét, ill. hiányzását rögzíti, valamint a szabályoknak megfelelően az SNI-s gyermekekre vonatkozó bejegyzést tartalmazza.

2. Csoportnapló

Felépítése, szerkezete a nevelőtestület által elfogadott, tartalma megfelel a törvényi előírásoknak, s illeszkedik a Pedagógiai Programhoz.

Éves nevelési terv:

- Korcsoportonként lebontott nevelési évre szól, egységes pedagógiai nyelvezettel, módszertani szabadsággal, amelyben érvényre jut a gyermeki személyiség szeretete, tisztelete és feltétel nélküli elfogadása.
- Cél és feladatrendszere illeszkedik a program cél- és feladatrendszeréhez.
- Elérhető nevelési-pedagógiai feladatokat jelöl, melyekben érvényesül a gyermek egyéni fejlesztése. Az értékelés félévkor és évvégén történik.

Programterv, eseményterv:

A csoport életével kapcsolatos eseményeket, tevékenységeket jelöli:
ünnepeket, hagyományokat, újfajta tevékenységek bevezetését, kirándulásokat, csoportot, illetve a csoport tagjait érintő eseményeket, óvoda-család közös tevékenységeit, mozgásos, sportprogramokat, csoport életének megszervezésére irányuló feladatokat, pedagógiai feltételek megteremtésére irányuló feladatokat.

Tanulási terv:

A tevékenységeket **éves és heti terv**ben rögzítjük.
Az évszakokra, környezeti tartalomra épülő komplex feldolgozást alkalmazzuk, témákban gondolkodunk. A témákat különböző időegység alatt dolgozzuk fel, így a „tematikus terv” lehet 1 hét, de akár 2-3 hét is.
A heti tervben, helyet adunk a spontán tevékenységek, ill. megvalósulás bejegyzésére is. Itt jelöljük a **képességfejlesztés és értékközvetítés** lehetőségeit a tevékenységek által.

3. Egyéni fejlődési napló

Tartalma:

- az anamnézis lap,
- a gyermek egészségállapotával kapcsolatos dokumentumok,
- a családlátogatás és
- a beszoktatás tapasztalatai,
- a fogadóórák témái és alkalmai,
- a gyermek fejlődési lap
  - fejlődés mutatói: érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődés….
  - egyéb az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos megfigyelések
  - a gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, elért eredmények
- a gyermekmunkák (pl. emberrajz)
- a bemeneti és éves követő mérés eredményei
- a DIFER eredmények
- a gyermek fejlődésével kapcsolatos szülői tájékoztatás ideje, tartalma
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításai, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításai

Dokumentálás módja:

- Meghatározott és egységesen értelmezett szempontok figyelembevételével vezetjük.
- Félévente, ill. szükség szerint ebben jelöljük a gyermek érési folyamatát, egyéni fejlődési ütemét, aktuális fejlettségi fokát, a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét, a fejlődést szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat, a fejlesztés módját, eszközét, idejét.
- Konkrét pedagógiai feladatokat jelölünk a gyermek egyenletes fejlesztése érdekében.
- Törekszünk az egységes pedagógiai nyelvezetre.
- A gyermek felvételét követő 2 hónapon belül bemenet vizsgáló lapot töltünk ki.
- Minden év végén - óvodai szinten egységes - fejlődést követő mérőlapot töltünk ki.
- Az utasítások pontos betartása mellett, minden iskolába készülő gyermekkel – november - januárban – elvégezzük a DIFER vizsgálatot, rögzítjük az eredményeket, majd egyénre szabottan és csoportszintűen is összegezzük. Az eredményről a szülőket fogadóórán tájékoztatjuk.
- Az SNI-s gyerekek fejlettségének jelentős változását rögzítjük. Itt helyezzük el a szakember(ek) által vezetett: egyéni fejlesztési terveket, foglalkozási naplót, értékelést. Az értékelés alapja a komplex gyógypedagógiai, pszichológiai, logopédiai vizsgálat és dokumentáció, melyet az óvodába lépéskor és legalább évente egyszer a szakemberek végeznek el.

9. Gyermekvédelmi feladatok óvodánkban

Célunk:

- Az általános és korai prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.
- Kompenzáló pedagógiai tevékenységünk által csökkenjenek a hátrányos helyzet adta káros hatások.
- Szakszerű prevenciós munkánk eredményeként csökkenjen a veszélyeztetettség.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet, ill. veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás gyermeknek, szülőnek.
- Jelzőrendszer működtetése, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Óvodai gyermekvédelmi munkánkat irányító dokumentumok:

- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény kihirdetéséről
- Köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény és módosításai.
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény
- 362/2012. (XII. 15.) rendelet Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- Óvodánk Pedagógiai Programja

Helyzetkép:

A kedvezőtlen szociális, gazdasági, családi körülmények, az érték és normaválság, az egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt növekszik a feszültségszint és csökken a feszültségtűrő képesség, ami otthon érezteti hatását és leggyakrabban a gyermekeken vezetődik le. E káros hatás megjelenik az óvodában is, a gyermek viselkedésében és kapcsolatainak formájában.
A gyermekvédelem első legfontosabb jelzőrendszere ezért az óvoda, - mely óvó - védő funkciót lát el, hiszen a gyermekek minden problémája: éhség, agresszivitás, szorongás, ápolatlanság stb. itt érzékelhető először.

Programunkban a gyermekek jogait, testi, lelki, biológiai sajátosságait tiszteletben tartva nagy hangsúlyt kap:

- a helyes, harmonikus nyugalmas napirend,
- a gyermekekben rejlő értékek felismerése, megbecsülése, pozitívumok keresése,
- a „másság" elfogadása, elfogadtatása,
- a gyermekkép szemléletünk nevelés centrikusságának hangsúlyozása - tévedés lehetőségének „megadása",
- a családokkal való szoros kapcsolattartás, fogadóórák, szülői értekezletek, közös programok, családlátogatások,
- a nevelőtestület közös prevenciós gyermekvédelmi munkája.

A gyermekvédelem az óvoda és a család szoros kapcsolatára épül. A gyermekvédelmi „feladatokat" a gyermekvédelmi felelős végzi, az igazgató koordinálásával.

Feladataink:

- A gyermekek érdekeinek képviselete minden esetben!!!
- A pedagógusok, szülők jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján a hátrányos helyzet és a veszélyezettség időben történő felismerése, felderítése az okok feltárásával, családlátogatáson a gyermek családi környezetének megismerése.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során, valamint a nevelési év kezdetén felmért adatok alapján a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek fellelése, pl: kedvezőtlen szociális, anyagi háttérnél a gyermek fejlődését, testi gondozottságát még fokozottabban figyelemmel kell követni.
- Nyilvántartás, statisztika készítése.
- A megfelelő segítő módok kiválasztása, alkalmazása.
- Szociális ellátások számbavétele (étkezés, segélyek stb).
- Szülők tájékoztatása a gyermekvédelmi felelős személyéről - év elején a csoportok faliújságján, ill. új csoportoknál személyesen az évnyitó szülői értekezleten.
- Szülőkkel való kapcsolattartás, tájékoztatás a segítő szolgáltatások lehetőségeiről, milyen problémával hol, mikor fordulhatnak a gyermekvédelmi felelőshöz, s hogy óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel (plakát kihelyezése az intézmények nevének, címének, telefonszámának, feladatának megjelölésével).
- A segítő külső szervekkel, szakemberekkel az együttműködés kialakítása, folyamatos kapcsolattartás: Rákosmenti Életfa Humán Segítő Szolgálat, Gyámügyi osztály, Szociális és Egészségügyi Csoport. Pedagógiai Szakszolgálat, EGYMI, Jegyző, óvoda orvos, védőnők.
- Gyermekbántalmazás vélelme esetén vagy, ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel megszüntetni nem tudjuk, a vezető értesíti (a kerületben használatos nyomtatványon) a Rákosmenti Életfa Humán Segítő Szolgálat - Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereit. Kérésükre részvétel az esetmegbeszélésen, pedagógiai vélemény készítése stb.
- A hátrányos helyzetű vagy a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek óvodába kerülésének, beilleszkedésének segítése, a gyermeket megillető jogok érvényesítése.
- Gyerekek megismerése, lemaradási terület mértékének megállapítása szakember bevonásával – egyéni fejlesztési terv, felzárkóztatás, fejlesztési feladatok, differenciálás egyénre szabott segítségadással. Együttnevelés a családdal, az otthon legyen pozitív támasz.
- Differenciált technikák: tehetséggondozás, felzárkóztatás, fejlesztést segítő eljárások.
- SNI- s gyerekekkel kapcsolatban: Speciális szakember bevonása, szoros kapcsolattartás.
- Szakértői vélemény alapján az egyénre szabott feladatok meghatározása.
- Felülvizsgálatok időpontjának rögzítése, nyomon követése.

A feladatok megvalósítása

Az éves tervhez kapcsolódóan a gyermekvédelmi felelős fogalmazza meg:

- **Nevelőtestülettel kapcsolatosan**

Mindenki pozitív szociális mintát és erkölcsi értéket képviseljen.
Legyen a másság elfogadása erkölcsi nevelésünk alapja.

- **Gyermekekkel kapcsolatosan**
  Pozitív szocializációs minta közvetítése, mely befolyásolja a szocializációs rendszerüket: alkalmazkodó képesség, viselkedés, elfogadó képesség, probléma megoldás, játék, nyelvi kommunikációs rendszer, higiénia, szokás- szabályrendszer.
- **Szülőkkel kapcsolatosan**
  Pozitív viszony kialakítása, szülő bevonása a fejlesztésbe, szoros kapcsolattartás.
  Elfogadó, meleg, szerető attitűd kialakítása, állandó szakmai és gyakorlati támogatás nyújtása. Beiskolázás segítése.

Módszerek

- Pedagógiai módszerek, megfigyelés, beszélgetés, értelmi megnyerés és elfogadás, szülőkkel való együttműködés a cél gyorsabb elérése érdekében.
- Amikor ez már nem elég a probléma megoldásához, az illetékes szerv bevonása.

Várható eredmények

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet, ill. veszélyeztetettség korai felismerésével hatékonyabb prevenciós tevékenység.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség csökkentése, ill. megszüntetése.
- A jelzőrendszer segítségével az iskolába való távozással a segítségnyújtás folyamatos biztosítása.

Nyilvántartás és statisztika szempontjai

Az évenkénti felmérés szempontjai:

- Gyermekek összlétszáma
- Veszélyeztetett gyermekek száma
- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
- 3 vagy több gyermekes családban élők száma
- Csonka családban élők száma
- SNI gyermek
- Tartósan beteg
- Nevelőotthonból jött
- Gyám gondozza, neveli

A hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzet, valamint veszélyeztetettség kritériumait törvényi szabályozás alapján határozzuk meg.

Információáramlás biztosítása

- Külső intézményekkel történő kapcsolattartás.
- Folyamatos szakirodalom gyűjtés és feldolgozás.
- Szülők tájékoztatása.
- Belső információ áramoltatása egyéni vagy közös megbeszéléseken.

Fontos az etikai szabályok betartása, ill. a gyermekek jogainak szem előtt tartása.

10. Az óvoda kapcsolatrendszere

A gyermek elsősorban családban nevelődik, az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

➢ **A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, alkalmai:**

- **Családlátogatás** célja, hogy megismerjük a gyermeket közvetlen környezetében, felmérjük helyét a családban, tájékozódjunk a család nevelési elveiről, szokásairól. A gyermek, ismerős személyek közé érkezzen az óvodába.
- **Nyílt napok** alkalmával (már a beszoktatás folyamán), a szülők és a gyermekek megismerkednek az óvodai élet szokásaival, az óvoda szellemiségével. A nevelési év folyamán pedig a csoport életébe tekinthetnek be a szülők, tevékenységek közben figyelhetik meg saját gyermekük viselkedését. Ezeken az alkalmakon a szülők, igény szerint segítséget kaphatnak gyermekeik neveléséhez is.
- **A mindennapos kapcsolattartás** során az aktuális dolgokról, - amelyek az egész csoportot érintik - a faliújságon kap tájékoztatást a szülő. A gyermekek biztonsága érdekében, a pedagógussal csak a legszükségesebb megbeszélésre van idő.
- **Fogadóórák** megtartását személyre szabottan, igény szerint, időpont-egyeztetés után tartjuk célszerűnek. Ezek az alkalmak lehetőséget adnak olyan információk cseréjére, amelyek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. Évente kétszer, minden szülőnek felajánljuk a lehetőséget, hogy tájékozódjanak gyermekük aktuális fejlettségi szintjéről.
- **Szülői értekezleten** az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, szakmai feladatokat, csoportos célokat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Feladatunk a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik lehetőség szerinti figyelembevétele.
- Közös **programokat** szervezünk a szülőkkel, nagyobb ünnepekhez kapcsolódóan, pl. kirándulás, Hétszínvirág Hét egyes rendezvényei, anyák napja, évzáró, a nagycsoportosok búcsúztatása, Családi nap, Rákoshegyi napok és Sokadalom.
- A **Szülői Szervezet** az általa készített szervezeti szabályzat és tervek alapján végzi munkáját. Kapcsolattartó: csoport szinten az óvodapedagógus, óvodaszinten: az igazgató. Szülői igény alapján szervezünk önköltséges programokat (kirándulás, bábszínház stb.), s ezek maximált összegét a Szülői Szervezet az év első értekezletén határozza meg.

➢ **SNI-s gyermekek fogadásakor**

- családlátogatások az integrálás előtt az érintett családoknál,
- szülői értekezlet a befogadó szülői közösség számára,
- közös beszoktatás (szülő, pedagógus, szakember/ ha erre lehetőség van),
- gyógypedagógiai tanácsadás az érintett szülőknek,
- fogadóórák az érintett szülőknek.

A gyógypedagógus, segítő szakember mindennapos kapcsolattartása az érintett szülőkkel:

A fejlesztő foglalkozások első pár alkalmában javasolt a szülő jelenléte, a szakember a szülő által otthoni gyakorlásra alkalmas gyakorlatok bemutatását végezheti.

➢ **Kapcsolattartás egyéb partnereinkkel**

- **A XVII. kerületi Önkormányzattal** való kapcsolattartásunk folyamatos és munkatársi (Polgármester, Alpolgármesterek, Képviselőtestület tagjai, Rákosmenti Erőforrás Bizottság, különböző Irodák).
- **A Gyermek- és ifjúságvédelem intézményei** (lásd 9. pont) a gyermekvédelmi esetekben segítik munkánkat.
- Az illetékes **Szakértői és Rehabilitációs Bizottság** szakembereivel SNI-s gyermekek elhelyezésekor, ill. velük kapcsolatosan tartunk folyamatos kapcsolatot.
- **EGYMI-vel** szoros kapcsolatot alakítunk ki, elsősorban a nevelési tanácsadóba tartozó logopédussal és pszichológussal, ezen kívül segítséget kaphatunk sérülés specifikus egyéni, kiscsoportos fejlesztéshez, valamint konduktív ellátást, tanácsadást, konzultációt, továbbképzéseket, szakirodalmat, hospitálást, szakembereket, utazó gyógypedagógust, konduktort... biztosítanak szükség szerint.
- **Az egészségügyi szakszolgálatok** szakembereivel való kapcsolat fenntartása (védőnő, fogorvos…), a gyermekek egészségének megőrzése, figyelemmel kísérése szempontjából kiemelten fontos számunkra.
- **Iskolával** való kapcsolattartásunk főként a Czimra Gyula Általános Iskolára korlátozódik, mert gyermekeink többsége ide jelentkezik óvodánkból. A kapcsolat kialakításában, fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás formái pl.
  - tanítási év elején az óvónők meglátogatják régi óvodásaikat egy tanóra keretében
  - év közben lehetőséget biztosítunk a tanítóknak óvodai életünkbe bepillantást nyerni, a nagycsoportosokat megismerni
  - munkaközösségi és egyéb ünnepek alkalmával szeretettel várjuk az iskolásokat, tanárokat
  - májusban a leendő iskolásokkal meglátogatunk egy tanórát
  - volt óvodásaink visszajáró vendégek rendezvényeinken is.
- **Sportintézmények** közül az uszodával, s az ott dolgozókkal vagyunk kapcsolatban.

- **Az óvodákkal** való kapcsolattartást fontosnak tartjuk szakmai munkánk gazdagítása érdekében. Kerületi továbbképzéseken, fórumokon szívesen részt veszünk, s mi magunk is szervezünk, továbbképzéseket, fórumokat. Rendezvényeinken szívesen látjuk az érdeklődő kollégákat. Megmutatjuk egyediségünket, pl. munkaközösségi napok, környezetvédelmi Magonc nap, Makk-Marci sportvetélkedő, és tehetséggondozás területén.
- **Bölcsődékkel** szükség szerint vesszük fel a kapcsolatot.
- **Közművelődési Intézmények (**színház, bábszínház, művelődési ház, közösségi ház...) rendezvényeit a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve csoportosan látogatjuk. Nem csak kerületi intézményeket látogatunk, ilyenek pl. Fővárosi Bábszínház, Állatkert...
- Lehetőség szerint kapcsolatot alakítunk ki külhoni magyar óvodával.

Fertőzésveszély, vírusos időszak esetén a személyes kontaktust mellőzve online és telefonos kapcsolatot tartunk partnereinkkel.

Az óvoda honlapja a legfontosabb hírforrás, melyen szinte azonnal, napi szinten tudunk információt nyújtani a szülőknek.
A gyermekekkel való kapcsolattartás fontos eszköze is, melyen különböző korosztálynak heti rendszerességgel változatos és érdekes tevékenységet kínálunk. Ezáltal ötleteket adunk, lehetőséget biztosítunk a családoknak a tartalmas otthonléthez, valamint gyermekük egyéni fejlesztéséhez, iskolai felkészítéséhez, tehetségek támogatásához egyaránt.

Szükség esetén e-mailen, facebookon, és más egyéb online felületek használatával nyújtunk segítséget, tartunk kapcsolatot az azt igénylő/rászoruló családok, szülők számára.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

11. Ünnepeink, hagyományaink, egyéb rendezvényeink

Ünnepeink, hagyományaink ápolása közben történő együttjátszás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát.

Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult, vagy alkalomhoz illően meghitt kell, hogy legyen, így lehet eredményes értékrendünk beépülése a gyermeki személyiségbe.

A rendezvények tervezett időpontját az óvoda munkatervében határozzuk meg, ezen időpontok - a szülők számára - a csoportok faliújságain olvashatóak. Változás esetén a szülőket faliújságon és szóban is tájékoztatjuk.

Közös programjaink a szülőkkel (10. pont szerint), nagyobb ünnepekhez kapcsolódóan, - pl. Hétszínvirág Hét egyes rendezvényei, Advent - az Éves munkaterv szerint nyitottak.

Az óvodai munkaközösség egyes rendezvényei, valamint a Mikulás, Március 15, Föld napja, s egyéb környezetvédelmi napok, Májusfa állítás, a gyermekek név- illetve születésnapja **a szülők számára zártak.**

Az ünnepek, hagyományos rendezvények megszervezését a csoportos óvónők a szülők bevonásával végzik, a gyermekek életkorának, érzelmi beállítottságának megfelelően.

További programjaink: kirándulások, sportversenyek, múzeum és bábszínház látogatások a szülőkkel, Szülői Szervezettel történt egyeztetés alapján.

Fertőzésveszély esetén elmaradt rendezvények megtartását a veszély elmúltával akkor szervezzük meg, ha még nem vesztik el aktualitásukat.

Felhasznált szakirodalom

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Bagdi Margit, Daróczi Imréné, Egresi Jánosné, Karancsi Lászlóné, Kóta Sándorné, Pálfi Sándorné: Képességfejlesztés játékban, tanulásban Hajdú-Bihar megyei Ped. Int. Debrecen, 1994.
- Bakonyi Anna: Irányzatok, alternativitás az óvodai nevelés területén Tárogató Kiadó, Bp. 1995.
- Balogh Jenő: A vizuális nevelés pedagógiája I. Tankönyvkiadó, Bp. 1969.
- Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?... Alex-typo, 1992.
- Bruno Bettlheim: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek Gondolat Kiadó, Bp. 1985.
- Az elég jó szülő Gondolat kiadó, Bp. 1994.
- Dr. Békefi Dezső: Gyermekkori Diabétesz SpringMed, 2007
- Polgár Marianne: Allergia csecsemő és gyermekkorban S. Hungarica Kiadó Kft. 1996
- Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban Dinasztia Kiadó, Bp. 1993.
- Falvay Károly: Ritmikus mozgás, énekes játék OPI, Bp. 1990.
- Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné dr.: Mesélő természet Alex – typo, 1994.
- Természet ünnepei, Mesélő természet Bp - i Tanitóképző Főiskola 1998.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában Zeneműkiadó, Bp. 1974.
- Dr. Franyó István - Dr. Lénárd Gábor: Nyisd ki ezt a kiskaput Calibra Kiadó, Bp. 1994.
- Gerő Zsuzsa: A gyermekrajzok esztétikuma Akadémia Kiadó, Bp. 1974.
- Dr. Gósy Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában Tanszer - Tár Bt., Bp. 1993.
- Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban OKKER, Bp. 1998.
- Siker és kudarc a pedagógus munkájában OKKER, Bp. 1998.
- Kocsis Lászlóné - Rosta Katalin: Ez volnék én? Logopédiai Kiadó, 1993.
- Kovács György: Óvodapedagógia Tankönyvkiadó, Bp. 1991.
- Labancz Györgyi: Óvodások környezeti nevelése. 1998.
- Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat, Bp. 1975.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Szolnok, Jász - Nagykun-Szolnok megyei Pedagógiai Intézet, 1997.
- Óvodai programkészítés, de hogyan? OKI, Bp. 1997.
- Dr. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere Alcius Bt., Bp. 1997.
- Perlai Rezsőné dr.: Az óvodáskor fejlesztő játékai. OKKER Kiadó
- Az óvodáskor viselkedéskultúrája. OKKER Kiadó
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában. Alex – typo, 1992.
- Dr. Tóth János, Kemény Gáborné, Sárközi András: Mozgásképesség, egészségmegőrzés játékosan és tudatosan. Kecskeméti Tanitóképző Főiskola, 1996.
- Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Bp. 1994.
- Vekerdy Tamás: Lidércek és álmok. T- Twins Kiadó, Bp. 1992.
- Villányi Györgyné: Játék a matematika? Tárogagó Kiadó, Bp. 1993.
- Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével Iskolafejl. Alapítvány, Bp. 1994.
- Zsámbokiné - Horvátné: Matematika kézzel, fejjel, szívvel. OKKER, 1998.
- Zsolnai József: Az értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógia. Tárogató, 1995.

Melléklet

Eszköz és felszerelésjegyzék

Az alábbi eszközök rendelkezésünkre állnak, ill. elhasználódásuk, fogyásuk esetén többnyire az óvoda költségvetéséből pótolhatóak, de a tisztálkodó szerek és ábrázoló eszközök folyamatos pótlásához a szülők segítségét is megköszönjük. Eszközbővítés céljából pályázatokon is részt veszünk, valamint az óvoda Alapítványa is segít a finanszírozásban.

Az egészséges életmód alakítása

Mosdóhasználat: fogmosótartó – törölközőtartó polc, egészségügyi polc, tükör, az intimitást segítő térelválasztók, függönyök. törölközők, körömkefe, tisztálkodó szerek (szappan, WC papír, fogkefe, fogmosópohár, fogkrém, fésű stb.)

Étkezés: tányérok, poharak, megfelelő méretű evőeszközök, kancsók, abroszok, hőtartó tálalóedények, tálcák, süteményes- desszertestálak, gyümölcscentrifugák, reszelők, vágódeszkák, kések, hűtőszekrények, mikrohullámú sütők, kenyeres kosár, szalvéták stb.

Öltözködés: fogasok, öltözőszekrények, cipőtartók, padok

Pihenés: ágyak, ágyneműk, ágyvásznak

Játék

Babaszoba, konyha - bútorok, tálalóedények, babák, babaruhák, plüssállatok, babakocsik, kiegészítő ruhadarabok, boltos játék. Építőjátékok, autók, barkácsoló eszközök, kirakók, kiegészítő-játékok. Egyéni fejlesztést, tehetséggondozást és felzárkóztatást is segítő: logikai, értelem- és egyéb fejlesztő játékok, Kíváncsi láda stb.

Mozgás

Udvari játékok: várak, mászókák, bölcső-, lengő-, fészekhinták, csúszdák, kötéllétrák, vonatok, rugós játékok, babaházak, sportpálya, kosárpalánk, trambulinok, focikapuk, kosár-, foci egyéb labdák, kerékpárok, triciklik, kismotorok.

Tornaterem eszközei: ugrókötelek, labdák, kötelek, karikák, ugráló labdák, bordásfalak, tornapadok, galériák, Body-roll készlet, babzsákok, szalagok, tornabotok, szalagok, Greiswald padok, zsámolyok, tornaszőnyegek, szivacsok, egyensúlyozó eszközök, ugrószekrény, Mozgáskotta készletek, kisméretű libikókák, tölcsérek stb.

Verselés, mesélés

Mesekönyvek, képek, fejdíszek, bábok, bábparaván, diavetítő, diafilmek, mesesarkok, mesepárnák, magnó stb.

Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

Hangszerek: ritmusbotok, cintányérok, xilofonok, különféle dobok, furulyák, csengők, agogó, fadobok, triangulum, esőcsináló, maracas, kasztanyetta, hangsor, csattogó fejek, csörgők, tubafon stb. Kiegészítők: szoknyák, kalapok, kendők, egyéb kiegészítő kellékek. CD-s, MP3-as magnók, lemezek stb.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Agyag, különféle papírok (kartonpapír, hajtogatós papír, krepp-papír, újság), ollók, festékek, (tempera, gomb, olaj,) különböző vastagságú zsírkréták, ceruzák, különféle méretű ecsetek, ragasztók, textilek, fonalak, cérnák, tűk, rafia, tálcák, irattartók, alufóliák, vödrök, tálak, szivacsok, damilok, bőrök, hurkapálcák stb.

A tartós használatú eszközöket pályázat útján szereztük be, ezek a szertárból szabadon kivihetők a csoportokba, pl. gipszöntők, lyukasztók, viaszöntő stb.

Külső világ tevékeny megismerése

Mikroszkópok, nagyítók, csiráztató edények, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, magvak, gyógynövények, növények, madáretetők, madáritatók, komposztáló edények, aprítók, mágnes táblák, mérőszalagok, minimatt készletek, logikai készletek, mérlegek, űrmértékek, számítógép, laptop, videó lejátszó, projektorok, Bee-bot, hernyó stb.

Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek méretéhez szükséges eszközök pl.: takarító eszközök; kerti szerszámok (gyermek és felnőtt méretű), fűnyírók, locsolókannák, locsolótömlők, talicskák.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fogadásához (5.2. pont szerint)

Az Újmajori u-i óvodában megoldott az akadálymentesítés, a speciális eszközök biztosítása pl. elég széles mosdó, toalett, rámpák a bejáratnál, kapaszkodók szükség szerint.

Speciális eszközöket szükség szerint be kell szerezni.

Fejlesztő eszközeink széles választékkal állnak rendelkezésre az egyéni differenciált fejlesztéshez.

A gyermek által használandó segédeszközöket a szülő biztosítja, mi a biztonságos elhelyezésről, tárolásról, használatról gondoskodunk.

Allergiás gyermekek esetében – Épületenként a vöröskeresztes szekrényben elhelyezett 1-1 Epipen.

Diabéteszes gyermekek esetében mindig a család biztosítja az adott gyermek ellátásához szükséges eszközöket, élelmiszereket, melyek tárolását az adott gyermek csoportszobájában, illetve az erre kijelölt hűtőszekrényben biztosítjuk.

Hiányzó helyiségek a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI, - a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről – alapján:

- **a székhelyen**
  - Csoportonkénti gyermeköltöző (folyosón vannak a szekrények)
  - Nevelőtestületi szoba (együtt a felnőtt öltözővel, szertárral, könyvtárral, szülői fogadóval)
  - Elkülönítő, orvosi szoba
  - Igazgatóhelyettesi szoba
  - Moslék - tároló
  - Egyéb raktár

A hiányzó helyiségek kialakítása a jelenlegi gyermeklétszám mellett csak jelentős épületbővítéssel, ráépítéssel lenne megoldható, amennyiben ez építészetileg kivitelezhető.

Az épületek helyiségeinek felújítása folyamatos feladatot jelent, melyet évről-évre anyagi lehetőségeinkhez mérten tervszerűen valósítunk meg, elsődleges szempont az egészség és balesetvédelem, valamint a különböző előírásoknak való megfelelés.

- **Újmajori u-ban**

Az eszköz-felszerelési jegyzék szerinti helyiségekkel rendelkezik.
Ezen felül sószoba segíti az egészséges életmód alakítását.

Érvényességi rendelkezések

A Rákosmenti Hétszínvirág Óvoda **Képességfejlesztő és Értékközvetítő Pedagógiai Programját** az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el. A nevelőtestület elfogadása és szülői szervezet véleményezését követően a Képességfejlesztő és Értékközvetítő Pedagógiai Programot az igazgató hagyja jóvá.

A program időbeli hatálya a jóváhagyását követő napon lép hatályba és határozatlan időre szól. A KÉP – Program egységes szerkezetben készült, óvodánk SZMSZ-évél és Házirendjével koherens.

Nyilvánosságra hozatal:

- az igazgatói irodában nyomtatott formában
- az óvoda honlapján: Rákosmenti Hétszínvirág Óvoda
- az Oktatási Hivatal KIR közzétételi listáján: 034634 OM azonosító számú intézmény részletes adatai - Köznevelési információs rendszer

Érvényessége:

A Rákosmenti Hétszínvirág Óvoda Képességfejlesztő és Értékközvetítő Pedagógiai Programja a jóváhagyását követő napon lép hatályba.
A módosítás szabályait figyelembe véve határozatlan ideig érvényes.
A Pedagógiai Programot a Rákosmenti Hétszínvirág Óvoda nevelőtestülete felülvizsgálta, a 94/1/2026 (09.01.) Nt. számú határozatával elfogadta.

Módosítása az alábbi indokok alapján lehetséges:

- hálózatbővítés, összevonás, leépítés
- szervezeti átalakítás
- nevelőtestület kezdeményezése
- a szülők többségének módosító javaslata
- jogi szabályzók változása

A módosítás előterjesztésének feltétele:

- írásbeli előterjesztés az óvoda igazgatója felé
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten
- koherencia vizsgálat a jogi szabályzókkal, belső szabályzókkal

.....
Páll Mónika
igazgató